

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2024

MICHAELA MEDUNOVÁ

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminální policie

Odhalování trestné činnosti v oblasti zadávání veřejných zakázek

Diplomová práce

Detection of criminal activity in the field of public procurement

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

AUTOR PRÁCE

Ing. Vratislav Dvořák, Ph.D.

Bc. et Bc. Michaela Medunová

PRAHA

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Dubanech, dne 25.2. 2024

.....

Bc. et Bc. Michaela Medunová

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala Ing. Vratislavu Dvořákovi, Ph.D. za odborný dohled a věcné rady. Dále tímto děkuji své rodině i přátelům za obětavost, podporu a trpělivost při studiu.

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá problematikou odhalování trestné činnosti v oblasti veřejných zakázek. V České republice tvoří veřejné zakázky značnou část ekonomiky. Při jejich realizaci dochází ke spolupráci soukromého a veřejného sektoru, kde jsou investovány veřejné finanční prostředky. Nachází se zde značný prostor pro protiprávní jednání mající znaky vysoké sofistikovanosti, organizovanosti a s tím spojené latence. V úvodní části práce je přiblížena právní úprava z hlediska zadávání veřejné zakázky s cílem vysvětlení pravidel a pojmů a rozbor skutkových podstat přímo souvisejících trestných činů. Dále je popsán vývoj a současný stav z kriminologického hlediska. Následuje rozbor metodiky odhalování předmětné trestné činnosti včetně finančního šetření. Cílem diplomové práce je návrh optimalizace odhalování dané trestné činnosti.

KLÍČOVÁ SLOVA

Veřejná zakázka* legislativa veřejných zakázek* trestné činy ve veřejných zakázkách* metodika odhalování trestných činů v oblasti veřejných zakázek* operativně pátrací činnost* finanční šetření*

ANNOTATION

This diploma thesis deals with the issue of detecting criminal activity in the field of public procurement. In the Czech Republic, public procurement constitutes a significant part of the economy. During performance of public contracts, cooperation occurs between the private and public sectors, where public funds are invested. There is considerable scope here for illegal activities exhibiting features such as a high level of sophistication, organisation and the associated latency. In the introductory part of the thesis, the legislation is explained from the point of view of awarding of public contracts with the aim of explaining the rules and concepts and analysing the constituent elements of the directly related crimes. Description is then provided of developments and the current situation from a criminological point of view. This is followed by analysis of the methodology for detecting the criminal activity in question, including financial investigation. The aim of the thesis is to present a proposal for optimising detection of the given criminal activity.

KEYWORDS

Public procurement* public contracts* legislation governing public procurement* crimes in public procurement* methodology for detection of crimes in public procurement* operational investigation* financial investigation*

Obsah

ÚVOD	9
1. Právní úprava veřejné zakázky	11
1.1 Vymezení pojmů a pravidel z oblasti veřejných zakázek	11
1.1.1 Pojem veřejná zakázka v právní úpravě a její dělení	11
1.1.2 Zadávací řízení, fáze a druhy zadávacího řízení	17
1.1.3 Zadavatel	19
1.1.4 Dodavatel	21
1.1.5 Zásady zadávání veřejných zakázek	22
1.2 Oblast páčání trestné činnosti ve veřejných zakázkách	24
1.2.1 Trestný čin ustanovení § 248 odst. 2 alinea 2 TZ „Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže“	25
1.2.2 Trestný čin ustanovení § 256 TZ „Zjednáání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě“	27
1.2.3 Trestný čin ustanovení § 257 TZ „Pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži“	30
2. Vývoj a současný stav trestné činnosti související s veřejnými zakázkami	34
2.1 Fenomenologie trestných činů ustanovení § 256 a § 257 TZ	35
2.1.1 Rozsah a dynamika kriminality trestných činů ustanovení § 256 a § 257 TZ ..	36
2.1.2 Struktura kriminality trestných činů ustanovení § 256 a § 257 TZ	40
2.2 Latentní kriminalita a délka řízení	41
3. Metodika odhalování trestné činnosti související s veřejnými zakázkami	44
3.1 Způsoby páčání trestné činnosti v oblasti veřejných zakázek	45
3.2 Podněty k šetření a prověřování trestné činnosti ve veřejných zakázkách	46
3.3 Operativně pátrací činnost	48
3.3.1 Analýza dat souvisejících s trestnou činností páchanou v oblasti veřejných zakázek	53
3.4 Indikátory signalizující trestnou činnost v oblasti veřejných zakázek	54
3.4.1 Indikátory v rámci cyklu veřejné zakázky	55
3.4.2 Další příklady indikátorů veřejných zakázek	56
3.5 Proces odhalování trestné činnosti páchané v oblasti veřejných zakázek	58
4. Finanční šetření a mapování finančních toků	61
4.1 Finanční šetření dle fáze trestního řízení	61
4.1.1 Finanční zpravodajství – fáze před zahájením úkonů trestního řízení	62
4.1.2 Finanční šetření – fáze prověřování	62

4.1.3 Finanční šetření – fáze vyšetřování	63
4.2 Finanční šetření dle rozsahu a způsobu provedení	63
4.2.1 Zkrácené finanční šetření	63
4.2.2 Komplexní finanční šetření	64
5. Možnosti optimalizace odhalování a vyšetřování trestné činnosti související s veřejnými zakázkami	65
5.1 Příslušnost policejních orgánů k plnění úkolů dle PPP č. 103/2013	65
5.2 Návrh organizace odhalování a vyšetřování trestné činnosti páchané v oblasti veřejných zakázek	67
5.2.1 Organizační struktura centralizovaného pracoviště veřejných zakázek.....	67
5.2.2 Způsob přijímání zájmových podnětů.....	70
5.2.3 Organizace činností dle fáze trestního řízení	72
5.2.4 Organizace odhalování a vyšetřování dle činností a prostředků.....	74
ZÁVĚR	78
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	80
SEZNAM GRAFŮ	85
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	85
SEZNAM TABULEK.....	86

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČR – Česká republika

DPH – Daň z přidané hodnoty

EU – Evropská unie

OPČ – Operativně pátrací činnost

PČR - Policie České republiky

TŘ – Zákon č. 141/1961 Sb. *trestní řád* v posledním znění

TZ - Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění.

ÚOHS - Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

VZ – Veřejná zakázka

vzpp – Ve znění pozdějších předpisů

ZoPČR – Zákon č. 273/2008 Sb., *o Policii České republiky* v posledním znění

ZZVZ . Zákon č. 134/2016 Sb., *o zadávání veřejných zakázek* v posledním znění

ÚVOD

Oblast veřejných zakázek tvoří značný objem ekonomiky České republiky, kde dochází k alokaci veřejných finančních prostředků. Jedná se o sektor, který se stále vyvíjí a uzpůsobuje aktuálním trendům s požadavkem optimálního využití zdrojů a prostředků. V této oblasti spolupracuje veřejný a soukromý sektor, což nabízí prostor pro korupční a jiná protiprávní jednání. I přes stále vyvíjející a optimalizující tvorbu preventivních bezpečnostních mechanismů není možné protiprávnímu jednání zamezit. Jestliže jsou veřejné zakázky financované převážně veřejnými finančními prostředky, neexistuje přímá oběť daného jednání. Oznamovatelé této trestné činnosti nebývají přímo zasaženi, jedná se spíše o morální hledisko zúčastněných nebo jen přihlížejících osob, které jsou si vědomi trestné činnosti nebo se domnívají, že jednání má protiprávní kontext. Z těchto důvodů lze předpokládat vysokou latenci předmětné kriminality, neboť není přímá oběť. Zadavatelé i dodavatelé veřejných zakázek mohou mít z předmětného jednání určitý prospěch. Odhalování trestné činnosti páchané v oblasti veřejných zakázek je tak značně komplikované a získání relevantních podnětů je spíše sporadické.

Cílem této diplomové práce je popsání možných způsobů odhalování trestné činnosti páchané v oblasti veřejných zakázek a nalezení její případné optimalizace. Jestliže policejní orgán bude ve své činnosti efektivní a úspěšný, je možné předpokládat nejprve navýšení dané kriminality a její následné snížení po nastavení funkčních mechanismů odhalování. Pachatelé mohou nabýt oprávněného dojmu, že sektor veřejných zakázek je spolehlivě kontrolován a trestná činnost v této oblasti není snadná.

Práce je rozdělena do pěti částí. První část předkládá právní pojetí veřejné zakázky dle platných právních norem pro pochopení celého mechanismu, včetně specifikace trestných činů páchaných v oblasti veřejných zakázek. Přiblíženy jsou skutkové podstaty trestných činů chránící zájem na řádném a zákonném provedení zadání veřejné zakázky a dodržování závazných pravidel zadávacího řízení.

Druhá část popisuje vývoj a současný stav trestné činnosti související se zadáváním veřejných zakázek z hlediska rozsahu, dynamiky i struktury předmětné kriminality. Justiční statistiky udávají i pravomocná rozhodnutí. Odsouzení pachatelé vypovídají nejen o skutečně pravomocně rozhodnutých protiprávních jednání pachatelů, ale i efektivnosti odhalování. Lze v nich sledovat i preventivní účinek.

Třetí část je věnována způsobu odhalování předmětné trestné činnosti z kriminalistického hlediska. Představuje metodiku odhalování, postupy a prostředky operativně pátrací činnosti, možné signály protiprávního jednání.

Čtvrtá část pojednává o finančním šetření dle jednotlivých fází trestního řízení i podle rozsahu a způsobu provedení.

Pátá část reflektuje předchozí kapitoly a zaměřuje se na optimalizaci odhalování trestné činnosti páchané v oblasti veřejných zakázek. Hledá efektivní využití získaných podnětů, personální zajištění a organizaci činností jednotlivých fází trestního řízení vedené policejním orgánem.

1. Právní úprava veřejné zakázky

Při zkoumání problematiky trestných činů souvisejících se zadáváním a realizací veřejných zakázek je nezbytné představit platnou právní úpravu vztahující se k veřejným zakázkám, vysvětlit jednotlivé pojmy, vymežit problematiku z hlediska trestního práva hmotného, a to včetně širších souvislostí. Dále jsou upřesněny vybrané skutkové podstaty trestných činů, které mohou být při realizaci veřejných zakázek naplněny, a to jak ze strany zadavatelů veřejných zakázek, tak i ze strany dodavatelů či uchazečů o veřejnou zakázku.

1.1 Vymezení pojmů a pravidel z oblasti veřejných zakázek

1.1.1 Pojem veřejná zakázka v právní úpravě a její dělení

V systému práva upravuje místo práva veřejných zakázek Radek Jurčík takto: „jde o právo, které je na pomezí tradičních odvětví správního, obchodního a finančního práva. Pojetí práva veřejných zakázek v systému práva může být dvojí. Jde o právo multidisciplinární, zasahující jak do soukromoprávních odvětví (obchodního práva), tak do odvětví veřejnoprávních (správní a finanční právo). Rovněž tak má návaznost na právo EU (evropské právo) a právo mezinárodní.“¹

Základním platným právním předpisem upravujícím problematiku veřejných zakázek je zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZZVZ“) s účinností od 1. 10. 2016.

Tomuto právnímu předpisu předcházela zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách. Zde je přesně definován pojem „Veřejná zakázka“ v ustanovení § 7 odst. 1, který uvádí, že veřejnou zakázkou je zakázka, která je realizována na základě písemné smlouvy mezi zadavatelem a jedním či více dodavateli,

¹ JURČÍK, Radek. *Veřejné zakázky a koncese*. Online. 2., dopl. vyd. Právní praxe. V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-443-8. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.

předmětem veřejné zakázky je úplatné poskytnutí dodávek či služeb nebo úplatné provedení stavebních prací.

„Hlavním důvodem pro přijetí nového zákona byla transpozice nových zadávacích směrnic EU pro veřejné zakázky a koncese z roku 2014:

1. směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. 2. 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES,
2. směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/25/EU ze dne 26. 2. 2014 o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb a o zrušení směrnice 2004/17/ES a
3. směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/23/EU ze dne 26. 2. 2014 o udělování koncesí.“²

Aktuálně platný zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek ale neobsahuje přesné znění pojmu veřejná zakázka. V ustanovení § 2 odst. 1 uvedeného zákona je specifikován pojem **zadání veřejné zakázky**: *„Zadáním veřejné zakázky se pro účely tohoto zákona rozumí uzavření úplatné smlouvy mezi zadavatelem a dodavatelem, z níž vyplývá povinnost dodavatele poskytnout dodávky, služby nebo stavební práce. ...“*, přičemž je dále v ustanovení negativně uvedeno, že za **zadání veřejné zakázky se nepovažuje** uzavření smlouvy o pracovně právním nebo jiném obdobném vztahu, smlouvy upravující spolupráci zadavatele při zadávání veřejné zakázky podle ustanovení § 7 až 12 (spolupráce zadavatele, vertikální a horizontální spolupráce), § 155 (přidružené osoby), § 156 (společné podniky), § 189 a 190 (vertikální a horizontální spolupráce u veřejných zakázek v oblasti obrany nebo bezpečnosti).

² KRČ, Robert a VANĚČEK, Jan. *Zákon o zadávání veřejných zakázek: komentář*. Online. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-834-4. [cit.-2024-01-02]. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.

„S výjimkou uvedenou v ustanovení § 222 ZZVZ je nutné za veřejnou zakázku považovat i dodatky již uzavřených smluv, pokud jimi dochází k rozšíření předmětu původní smlouvy a tomu odpovídající zvýšení peněžitého závazku zadavatele (blíže § 222 ZZVZ).“³

Na základě ustanovení § 2 odst. 2, ZZVZ lze veřejné zakázky **dělit podle předmětu plnění** na:

- Veřejná zakázka **na dodávky** podle ustanovení § 14 odst. 1, zákona o ZZVZ, kde je zařazena koupě, nájem nebo pacht věcí, zvířat, ovladatelných přírodních sil, pokud se nejedná o stavební práce, přičemž novelizací zákona o ZVZ (z. č. 166/2023 Sb., o zadávání veřejných zakázek, nabývající účinnosti dnem 16. července 2023), bylo doplněno, že za pořízení věci se nepovažuje pořízení cenného papíru nebo jiného investičního nástroje, obchodního závodu, jeho samostatné organizační složky nebo podílu v obchodní korporaci.
- Veřejná zakázka **na stavební práce** podle ustanovení § 14 odst. 3, zákona o ZZVZ, která obsahuje zhotovení stavby, poskytnutí projektových činností, jestliže jsou zadávány společně se stavebními pracemi a činnosti uvedené v oddílu 45 hlavního slovníku jednotného klasifikačního systému (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2195/2002 ze dne 5. listopadu 2002 o společném slovníku pro veřejné zakázky (CPV), v platném znění.), např. rekonstrukce a modernizace budov, stavební montážní práce, elektroinstalace, pozemní a inženýrské stavitelství, demolice, příprava územní a zemní práce.
- Veřejná zakázka **na služby** podle ustanovení § 14 odst. 2, zákona o ZZVZ, kde je negativně uvedeno, že se jedná o veřejné zakázky, jejímž předmětem je poskytování jiných činností, než uvedených

³ KRČ, Robert a VANĚČEK, Jan. *Zákon o zadávání veřejných zakázek: komentář*. Online. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-834-4. [cit.-2024-01-02]. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.

v ustanovení § 14 odst. 3, tedy ve veřejných zakázkách na stavební práce, např. dopravní, právní, úklidové, IT služby, aj.

Veřejné zakázky lze dělit **dle předpokládané hodnoty** na:

- nadlimitní veřejnou zakázku,
- podlimitní veřejnou zakázku,
- veřejnou zakázku malého rozsahu.

Dělení upřesňuje zákon o ZZVZ, kdy limitní hodnoty nadlimitních veřejných zakázek jsou stanoveny v nařízení vlády č. 172/2016 Sb., ve znění nařízení vlády č. 435/2023 Sb., s účinností od 01.01.2024, uvedené částky jsou bez DPH.

1. **Nadlimitní veřejnou zakázkou** dle ustanovení § 25, ZZVZ *„je veřejná zakázka, jejíž předpokládaná hodnota je rovna nebo přesahuje finanční limit stanovený nařízením vlády zpracovávajícím příslušné předpisy Evropské unie.“*

V případě **nadlimitních veřejných zakázek na dodávky nebo na služby** jsou stanoveny Nařízením vlády č. 172/2016 Sb., o stanovení finančních limitů a částek pro účely zákona o zadávání veřejných zakázek, ustanovení § 2 až 5, ve znění pozdějších předpisů a dle ZZVZ, tyto podmínky:

- a) Hodnota veřejné zakázky přesahuje částku **3 494 000 Kč (bez DPH)**, jestliže je veřejným zadavatelem Česká republika, Česká národní banka či státní příspěvková organizace.
- b) Hodnota veřejné zakázky přesahuje částku **5 401 000 Kč (bez DPH)**, jestliže je zadavatelem územní samosprávný celek nebo jeho příspěvková organizace, právnická osoba založena za účelem uspokojování potřeb veřejného zájmu a je financováno z rozpočtu veřejného zadavatele nebo rozpočtu Evropské unie, ze kterých

použije více než 50 % poskytnutých peněžních prostředků, aj. dle ustanovení § 4 ZZVZ.

- c) Hodnota veřejné zakázky přesahuje částku **10 826 000 Kč (bez DPH)** a jedná se o zakázku na dodávky v oblasti obrany nebo bezpečnosti či sektorovou zakázku.
- d) V případě koncesí na služby hodnota veřejné zakázky přesahující částku **135 348 000 Kč (bez DPH)**.
- e) V případě veřejné zakázky na služby, u které více než 50% předpokládané hodnoty tvoří sociální a jiné zvláštní služby podle přílohy č. 4 zákona, činí **18 330 000 Kč** bez DPH, vyjma sektorové veřejné zakázky na služby, kde se jedná o částku **24 440 000 Kč** (bez DPH) a koncese na služby **135 348 000 Kč** (bez DPH).

V případě **nadlimitních veřejných zakázek na stavební práce** jsou stanoveny nařízením vlády č. 172/2016 Sb., ve znění pozdějších předpisů a dle zákona o ZVZ, hodnota přesahující částku **135 348 000 Kč** (bez DPH).

- 2. **Podlimitní veřejnou zakázkou** dle ustanovení § 26, ZZVZ, je taková veřejná zakázka, u které předpokládaná hodnota nepřesahuje stanovené hranice nadlimitních zakázek a zároveň dosahuje částky nejméně 2 000 000 Kč (bez DPH) v případě veřejné zakázky na služby nebo dodávky a 6 000 000 Kč bez DPH v případě zakázky na stavební práce.
- 3. **Veřejnou zakázkou malého rozsahu** dle ustanovení § 27, ZZVZ, je taková veřejná zakázka, u které je předpokládaná hodnota rovna nebo nižší částce 2 000 000 Kč bez DPH na dodávky nebo na služby a částce 6 000 000 Kč (bez DPH). Veřejnou zakázkou malého rozsahu dle ustanovení § 31 zákona o ZVZ není zadavatel povinen zadat v zadávacím řízení, ale přesto vždy za podmínky dodržení zásad zadávání veřejných zakázek.

Veřejná zakázka		Dělení dle předmětu plnění				
		Dodávky a služby			Stavební práce	
Hodnota (bez DPH v Kč)		OD	DO	podmínky	OD	DO
Dělení dle předpokládané hodnoty veřejné zakázky (bez DPH)	Malého rozsahu	0 Kč	2 000 000 Kč	Zadavatel není povinen zadávat podle zákona o ZVZ, ale za dodržení zásad zadávání	0 Kč	6 000 000 Kč
	Podlimitní	2 000 001 Kč	3 493 999 Kč	Zadavatel ČR, ČNB, státní příspěvková organizace	6 000 001 Kč	135 347 999 Kč
		2 000 001 Kč	5 400 999 Kč	Zadavatel ÚZSC, uspokojování veřejného zájmu, financováno z veřejného rozpočtu více než 50%	X	X
		2 000 001 Kč	10 825 999 Kč	Dodávky v oblasti obrany, bezpečnosti, sektorová zakázka	X	X
		2 000 001 Kč	135 347 999 Kč	Koncese na služby	X	X
		2 000 001 Kč	18 329 999 Kč	Sociální a jiné zvláštní služby	X	X
	Nadlimitní	3 494 000 Kč	-	Zadavatel ČR, ČNB, státní příspěvková organizace	135 348 001 Kč	-
		5 401 000 Kč	-	Zadavatel ÚZSC, uspokojování veřejného zájmu, financováno z veřejného rozpočtu více než 50%	X	X
		10 826 000 Kč	-	Dodávky v oblasti obrany, bezpečnosti, sektorová zakázka	X	X
		135 348 000 Kč	-	Koncese na služby	X	X
		18 330 000 Kč	-	Sociální a jiné zvláštní služby	X	X

Tabulka 1 - Druhy veřejných zakázek dle hodnoty a předmětu plnění; Zpracování: vlastní; Zdroj: Nařízení vlády č. 172/2016 Sb., o stanovení finančních limitů a částek pro účely zákona o zadávání veřejných zakázek v posledním znění.

1.1.2 Zadávací řízení, fáze a druhy zadávacího řízení

Zadávací řízení definuje ve výkladu pojmů ÚOHS jako: „Proces, v němž je vybírán dodavatel veřejné zakázky. Zadávací řízení se musí odehrát přesně v souladu se zákonem o zadávání veřejných zakázek tak, aby se uplatnila svobodná soutěž o zakázku a všichni potenciální dodavatelé měli při účasti v zadávacím řízení rovnocenné podmínky.“⁴ Cílem zadávacího řízení je zvolení vhodného partnera pro poptávané plnění za optimálních podmínek pro dodavatele. Zadavatel je při způsobu výběru optimálního dodavatele limitován zákonnými podmínkami jednotlivých druhů zadávacích řízení, která musí vždy splnit.

„Zadávací řízení se zahajuje dvěma základními formami: buďto uveřejněním oznámení o zahájení zadávacího řízení, nebo výzvou k podání nabídky. Zadávací řízení má následující fáze:

- a) Zveřejnění zadání (včetně kritérií posuzování nabídek).
- b) Odevzdání obálek / odevzdání nabídky v elektronické podobě.
- c) Otevření obálek / nabídek v elektronické podobě.
- d) Posouzení nabídek.
- e) Zveřejnění výsledků.“⁵

V zákoně o zadávání veřejných zakázek je rozlišeno 9 druhů zadávacích řízení, které jsou přesně popsány v jednotlivých ustanovení zákona. Pro přehlednost a srovnání je níže uvedena Tabulka 2 – Tabulka srovnání zadávacích řízení. V následujících ustanoveních jsou uvedeny další specifické druhy, např. zadávací řízení v oblasti obrany nebo bezpečnosti (ustanovení § 191–205 ZZVZ), soutěž o návrh (ustanovení § 143–150 ZZVZ). Vždy musí být dodrženy základní zásady zadávání veřejných zakázek (ustanovení § 6 ZZVZ).

⁴ÚOHS. *Slovníček pojmů*. C2012-2024. [online]. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://uohs.gov.cz/cs/slovnicek-pojmu.html>.

⁵HRUŠKA, L.; DVOŘÁK, V.; FOLDYNOVÁ, I.; FUJAK, R.; KRULÍK, O.; SCISKALOVÁ, M.; ŠESTÁK, B.; ŠMÍD, D.; VÁCLAVÍK, T.; ŽUROVEC, I. (2016) *Metodika odhalování, prověřování a vyšetřování trestné činnosti spojené s veřejnými zakázkami*. Ostrava: ACCENDO.

Jestliže zadavatel odesílá oznámení o zahájení zadávacího řízení k uveřejnění, jedná dle ustanovení § 212 ZZVZ, „Uveřejňování formulářů“, tj. za použití stanoveného formuláře dle druhu veřejné zakázky a stanoveným způsobem jej uveřejní. Pokud zadavatel zahájí řízení odesláním oznámení o zahájení zadávacího řízení, vyzývá tím neomezený počet dodavatelů k podání žádosti.

Druh řízení	Zahájení	Doručování informací	Omezení režimu veřejných zakázek dle předpokládané hodnoty	Další specifické podmínky
Zjednodušené podlimitní řízení § 53-54 ZZVZ	Uveřejnění na profilu zadavatele, možnost vyzvat alespoň 5 dodavatelů	Běžným způsobem a skrze profil zadavatele	Pouze podlimitní veřejné zakázky na služby a dodávky, veřejné zakázky na stavební práce nesmí přesáhnout 50 000 000 Kč	Nejsou
Otevření řízení § 56-57 ZZVZ	Odeslání oznámení ne Věstník veřejných zakázek	Běžným způsobem	Není	Nejsou
Užší řízení § 58-59 ZZVZ	Odeslání oznámení ne Věstník veřejných zakázek (včetně předběžného oznámení dle § 58 odst. 5)	Běžným způsobem	Není	Nabídku může podat pouze účastník zadávacího řízení, který byl vyzván k podání nabídky
Jednací řízení s uveřejněním § 60-62 ZZVZ	Odeslání oznámení ne Věstník veřejných zakázek (včetně předběžného oznámení dle § 61 odst. 2)	Běžným způsobem	Není	Ano
Jednací řízení bez uveřejnění § 63-67 ZZVZ	Odesláním výzvy k jednání, výzvy k podání nabídek nebo zahájením jednání s dodavatelem	Běžným způsobem	Není	Ano
Řízení se soutěžním dialogem § 68-69 ZZVZ	Odeslání oznámení ne Věstník veřejných zakázek	Běžným způsobem	Není	Ano
Řízení o inovačním partnerství § 70-72 ZZVZ	Odeslání oznámení ne Věstník veřejných zakázek	Běžným způsobem	Předpokládaná hodnota dodávek, služeb nebo stavebních prací nesmí být nepřiměřená investici potřebné pro jejich vývoj	Ano
Koncesní řízení § 180-185 ZZVZ	Odeslání oznámení ne Věstník veřejných zakázek	Běžným způsobem	Není	Není

Řízení pro zadání veřejné zakázky ve zjednodušeném režimu § 129 ZZVZ	Odeslání oznámení ne Věstník veřejných zakázek (včetně předběžného oznámení dle § 129 odst. 3 písm. a))	Běžným způsobem	V případě smíšené zakázky pak specifické služby musejí tvořit více než 50% předpokládané hodnoty	Specifické služby uvedené v příloze č. 4 zákona o ZVZ

Tabulka 2 - Tabulka srovnání zadávacích řízení; Zpracování: vlastní; Zdroj: KRČ, Robert. *Zákon o zadávání veřejných zakázek: komentář*. Beckova edice komentované zákony [online]. V Praze: C.H. Beck. c2022. ISBN 978-80-7400-834-4. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.

1.1.3 Zadavatel

Zadavatelem je obecně subjekt (právnícká či fyzická osoba), který především z veřejných finančních prostředků pocházejících z výběru daní a poplatků, financuje určité plnění (např. nákup dodávek, služeb či stavebních prací). Robert Krč a Jan Vaněček uvádí: „Pojem „zadavatel“ je klíčovým pojmem pro celý zákon a vymezuje jeho osobní působnost.“⁶

V ustanovení § 4 ZZVZ je definován subjekt zadavatele, na kterého dopadá povinnost zadávat veřejné zakázky. V jednotlivých odstavcích ZZVZ rozděluje zadavatele na veřejné (odst. 1), dotované (odst. 2), sektorové (odst. 3) a dobrovolné zadavatele (odst. 4 a 5).

Veřejnými zadavateli jsou (dle ustanovení § 4 odst. 1 ZZVZ) subjekty:

- a) Česká republika, kdy za organizační složky státu se považují za samostatné dodavatele. V ustanovení § 3 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, vzpp, je uvedena definice „Organizačních složek státu“, kam spadají např. ministerstva a jiné správní úřady státu, soudy, státní zastupitelství, aj.,
- b) Česká národní banka,
- c) Státní příspěvková organizace,

⁶ KRČ, Robert a VANĚČEK, Jan. *Zákon o zadávání veřejných zakázek: komentář*. Online. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-834-4. [cit.-2024-01-02]. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>, marg. č. 14.

- d) Územní samosprávný celek (kraje, obce, ale nesmí se jednat o jejich orgány) nebo jeho příspěvková organizace,
- e) Jiná právnická osoba
 - o byla založena či zřízena za účelem uspokojování potřeb veřejného zájmu, které nemají průmyslovou nebo obchodní povahu, a
 - o jiný veřejný zadavatel ji převážně financuje, může v ní uplatňovat rozhodující vliv nebo jmenuje nebo volí více než polovinu členů v jejím statutárním nebo kontrolním orgánu.

Veřejným zadavatelem tedy nemůže být fyzická osoba. Musí se jednat o právnickou osobu, která je převážně financována z veřejných prostředků za účelem uspokojení potřeb veřejného zájmu (vzdělání, sociální a zdravotní služby aj.).

Dotovanými zadavateli (dle ustanovení § 4 odst. 2 ZZVZ) jsou osoby fyzické i právnické, které k úhradě veřejné zakázky použijí více než 200 000 000 Kč nebo více než 50 % peněžních prostředků poskytnutých z rozpočtu veřejného zadavatele nebo rozpočtu Evropské unie. Lucie Balýová dotované zadavatele blíže popisuje takto: „Jedná se právě například o příjemce různých dotací, a to ať již z fondů Evropské unie, subjekty, které jinak nejsou považovány za zadavatele, ale právě pro příjem peněžních prostředků z veřejných zdrojů je nutno je v konkrétním případě považovat za dotované zadavatele.“⁷

„**Sektorový**“ **zadavatel**, respektive dle dikce zákona, **sektorová veřejná zakázka** (dle ustanovení § 4 odst. 3 ZZVZ) je „taková veřejná zakázka, kterou zadává veřejný zadavatel při výkonu relevantní činnosti, tak i jiná osoba při výkonu relevantní činnosti, pokud relevantní činnost vykonává na základě

⁷ BALÝOVÁ, Lucie. *Veřejné zakázky*. Online. 2. vydání. Právní praxe. V Praze: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-805-4. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>, s. 21.

zvláštního nebo výhradního práva podle ustanovení § 152, nebo nad touto osobou může veřejný zadavatel přímo nebo nepřímo uplatňovat dominantní vliv.“⁸

Dobrovolnými zadavateli jsou (dle ustanovení § 4 odst. 4, 5 ZZVZ) osoby fyzické i právnické, které zahájí zadávací řízení, ačkoliv k tomu ze zřetele ZZVZ nebyly povinny. Dobrovolnost o těchto osob může být dána interními směrnicemi subjektů, přijatými dotačními podmínkami subjektů a jiné důvody. V případě zahájení zadávacího řízení je subjekt povinen dodržet dikci ZZVZ.

Zadavatel dle ustanovení § 4 ZZVZ svým jednáním výrazně ovlivňuje trh v daném odvětví poptávkou, kterou si zajišťuje své potřeby. Tyto potřeby mají ale i jiné subjekty, nejen zadavatelé definováni ZZVZ. Podstatný rozdíl mezi těmito subjekty spočívá především ve způsobu financování. Subjekt, který není zadavatelem, využívá vlastní (soukromé prostředky) k financování potřeb, což ho samo o sebe vede k hospodárnému jednání. Naopak zadavatel ve smyslu ZZVZ využívá finanční prostředky získané z veřejných zdrojů, čímž oslabuje jeho motivace k hospodárnosti, z tohoto důvodu nemůže jednat zcela podle své vůle a je více vázán dikcí zákona.⁹

1.1.4 Dodavatel

Dodavatelem se dle ustanovení § 5 ZZVZ se pro účely tohoto zákona rozumí osoba (právnícká, fyzická, soukromoprávní i veřejnoprávní), která nabízí poskytnutí dodávek, služeb nebo stavebních prací. Za dodavatele se považuje i pobočka závodu (část obchodního závodu vykazující samostatnost z funkčního i hospodářského hlediska), jejíž sídlo je dáno právě sídlem pobočky závodu.

⁸ KRČ, Robert a VANĚČEK, Jan. *Zákon o zadávání veřejných zakázek: komentář*. Online. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-834-4. [cit.-2024-01-02]. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>, marg. č. 8.

⁹ *STRUČNÝ PRŮVODCE ZADAVATELE SVĚTEM VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK 1. DÍL*. Online. 2019, roč. 2019, č. MK ČR E 23497. 2019. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz>.

1.1.5 Zásady zadávání veřejných zakázek

Zásady zadávání veřejných zakázek lze považovat za jednu z nejdůležitějších ustanovení ZZVZ. Musí se dodržovat od počátku do konce celého cyklu zadávání všech druhů veřejných zakázek, jsou „vodítkem“ v zadávacím procesu.

Dle Roberta Krče a Jana Vaněčka: „Zákon rozděluje zásady na obecné zásady postupu zadavatele, které jsou účinné erga omnes (zásady transparentnosti a přiměřenosti) a inter partes, tj. ve vztahu k dodavatelům (zásady rovného zacházení a zákazu diskriminace). V rámci aplikační i soudní praxe pak dochází k prolínání jednotlivých zásad.“¹⁰ Dále uvádí další zásady: „3 E“ (effectiveness – účelnost, economy – hospodárnost, efficiency – efektivnost), když hlavním smyslem zadání veřejné zakázky je zajistit plnění, které zadavatel skutečně potřebuje pro zajištění plnění svých úkolů tak, aby uspokojil svou či veřejnou potřebu (účelnost) za co nejnižší cenu (hospodárnost), resp. Za nejnižší cenu připadající na jednotku užitečnosti (efektivnost).“¹¹

Lucie Balýová k zásadám zadávání veřejných zakázek uvádí, že: „Zásady uvedené v ustanovení § 6 ZZVZ mají pouze demonstrativní charakter a je třeba na ně pohlížet vždy z komplexního hlediska. **Jako další neméně důležité lze uvést zásady:**

- zabezpečení hospodárného nakládání s veřejnými prostředky,
- podpora konkurenčního prostředí,
- přijetí nejvýhodnější nabídky,
- zamezení pletich a zvýhodňování vybraných subjektů,
- zásada formálnosti,
- zadávacího řízení,
- zásada důvěrnosti nabídek,

¹⁰ KRČ, Robert a VANĚČEK, Jan. *Zákon o zadávání veřejných zakázek: komentář*. Online. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-834-4. cit.-2024-01-02]. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>, marg. č. 5.

¹¹ KRČ, Robert a VANĚČEK, Jan. *Zákon o zadávání veřejných zakázek: komentář*. Online. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-834-4. cit.-2024-01-02]. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>, marg. č. 24.

- zásada veřejné soutěže,
- zásada nápravy a možnosti uložení sankce.¹²

Níže upřesňuji některé zásady zadávání veřejných zakázek

a) Zásada transparentnosti

Zásadou transparentnosti se rozumí především poskytování informací o veřejné zakázce. Informace se poskytují pomocí zadávací dokumentace a její uchování, uveřejňováním informací o veřejné zakázce. Smyslem a cílem této zásady je, aby veřejná zakázka byla předvídatelná, čitelná, přezkoumatelná (jak ze správního hlediska, tak i veřejnou kontrolou), odbourávat korupční a jiná nezákonná jednání dodavatelů s cílem získat veřejnou zakázku za co nejvýhodnějších podmínek pro dodavatele.

„Naplnění této zásady lze spatřovat například v povinnosti:

- pořizovat o všech významných úkonech písemnou dokumentaci;
- jasně vymezit kritéria, dle kterých budou hodnoceny nabídky dodavatelů;
- opatřit všechna rozhodnutí řádným odůvodněním;
- uveřejnit smlouvu na plnění veřejné zakázky;
- uveřejnit skutečně uhrazenou cenu veřejné zakázky.¹³

b) Zásada přiměřenosti (proporcionality)

Zásada přiměřenosti dává možnost zadavatelům vybrat dle dikce zákona postup zadávacího řízení, za nalezení optima protichůdných principů, kdy zadavatel hledá nejvhodnější nabídku za dodržení požadované kvality, a to bez omezení hospodářské soutěže.

¹² BALÝOVÁ, Lucie. *Veřejné zakázky*. Online. 2. vydání. Právní praxe. V Praze: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-805-4. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>, s. 37.

¹³ DENÍK VEŘEJNÉ SPRÁVY. *Metodika zadávání veřejných zakázek*. Online. DVS. 2014. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6638418>.

c) Zásada rovného zacházení

Zásada rovného zacházení znamená, že zadavatel veřejné zakázky nečiní žádné rozdíly mezi dodavateli. Všichni dodavatelé mají rovné (stejné) podmínky i příležitosti, ani jeden z dodavatelů není zvýhodňován před ostatními, mj. dodavatelé zřejmě vědí, jakým způsobem bude řízení o veřejné zakázce probíhat.

d) Zásada zákazu diskriminace

Zásada zákazu diskriminace se může prolínat se zásadou zákazu přiměřenosti. Jako porušení této zásady lze uvést například nastavení kvalifikačních předpokladů, které mohou být nastaveny tak, aby preferovali určité dodavatele. Dalším příkladem porušení této zásady je neoprávněné využití jednacímho řízení bez uveřejnění, kde dochází k diskriminaci všech nevyzvaných dodavatelů, čímž jim byla znemožněna účast na zadávacím řízení (zde lze dokonce uvažovat o kumulativním porušení všech zásad).¹⁴

1.2 Oblast páčání trestné činnosti ve veřejných zakázkách

Za účelem odhalování trestné činnosti páchané v oblasti veřejných zakázek, je nezbytné vymezit znaky, respektive skutkové podstaty, trestných činů mající vztah právě k veřejným zakázkám. Skutkovou podstatou rozumíme souhrn typových znaků trestného činu, kterými se od sebe trestné činy odlišují. Mezi povinné znaky patří objekt trestného činu, objektivní stránka trestného činu, subjekt trestného činu a subjektivní stránka trestného činu a nelze opomenout protiprávnost.^{15,16}

¹⁴ ADVOKÁTNÍ DENÍK. *Zásady zadávání veřejných zakázek*. Online. PODEŠVA, Vilém; SOMMER, Lukáš; VOTRUBEC, Jiří; FLAŠKÁR, Martin; HARNACH, Jiří et al. Advokátní deník. 2016. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/zasady-zadavani-verejnych-zakazek?browser=full>.

¹⁵ HULINSKÝ, Petr a NOVOTNÝ, František. *Trestní právo vybrané problémy trestního práva hmotného a procesního (s akcentem na právní posouzení skutku), díl první, trestní právo hmotné*. V Praze: Public, 2018. ISBN 978-80-904031-6-1.

¹⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění.

Trestné činy vztahující se přímo k veřejným zakázkám podle trestního zákona č. 40/2009 Sb., lze primárně zařadit trestné činy dle ustanovení **§ 248 Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže, odst. 2 alinea druhá, § 256 Zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě, § 257 Pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži.**

Mezi další trestné činy, které mohou být páchany v souvislosti s veřejnými zakázkami, lze dále uvést trestné činy „Úplatkářství zařazené v „Hlavě X Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných“ v ustanoveních **§ 331 Přijetí úplatku, § 332 Podplácení, § 333 Nepřímé úplatkářství**, dále trestné činy zařazené v „Hlavě V Trestné činy proti majetku“ ustanovení **§ 209 Podvod, § 216 Legalizace výnosů z trestné činnosti a § 217 Legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti, § 220 Porušení povinnosti při správě cizího majetku, § 221 Porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti** a trestné činy zařazené v „Hlavě VI Trestné činy hospodářské“ ustanovení **§ 260 Poškození finančních zájmů Evropské unie.**

Z hlediska trestné činnosti související s oblastí veřejných zakázek jsou blíže rozebrány skutkové podstaty trestných činů ustanovení **§ 248 odst. 2 alinea druhá, § 256 a § 257 TZ**, jež chrání zájem na řádném a zákonném provedení veřejné zakázky.

1.2.1 Trestný čin ustanovení § 248 odst. 2 alinea 2 TZ „Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže“

Ustanovení § 248 odst. 1, 2 TZ obsahuje čtyři samostatné základní skutkové podstaty, přičemž odstavec 2, alinea 2 se konkrétně váže na veřejné zakázky: „kdo v rozporu s jiným právním předpisem o veřejných zakázkách poruší závažným způsobem závazná pravidla zadávacího řízení“¹⁷ a „zároveň tím způsobí ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům,

¹⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění, ustanovení § 248 odst. 2.

zadavateli nebo jinému dodavateli nebo opatří tím sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody“¹⁸. Aby byl trestný čin dokonán, pachatel tedy svým jednáním musí způsobit zadavateli nebo jinému dodavateli újmu ve větším rozsahu nebo opatřit sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody. Jedná se o trestněprávní normu s blanketní dispozicí, která odkazuje na zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

Pachatelem může být jakákoliv fyzická osoba, není vyžadován speciální ani konkrétní subjekt, ale je zřejmé, že se musí jednat o takovou fyzickou osobu, která se z titulu svého postavení (zaměstnání, funkce, aj.) zavazuje řídit a dodržovat závazná pravidla.

Objektivní stránka v daném případě spočívá v závažném porušení závazných pravidel zadávacího řízení¹⁹, přičemž není podstatné, o jaký druh řízení se jedná. Zásadní je porušení podmínek zadávacího řízení, její intenzita s hlediskem závažnosti. Trestní odpovědnost spočívá v následku, jestliže svým jednáním způsobí ve větším rozsahu újmu (zadavateli, dodavateli) nebo opatří ve větším rozsahu neoprávněné výhody (sobě, jinému). „Ne všechny způsoby porušení závazných pravidel zadávacího řízení mají stejnou intenzitu, avšak z povahy věci vyplývá, že při posuzování závažnosti protiprávního jednání pachatele je třeba zvážit zejména rozsah a závažnost porušení konkrétního závazného pravidla pro průběh a výsledky zadávacího řízení a pro soutěžící dodavatele.“²⁰

Jedná se o úmyslný trestný čin, postačí i úmysl nepřímý. Úmysl způsobit ve větším rozsahu újmu zadavateli nebo jinému dodavateli nebo ve větším rozsahu opatřit neoprávněné výhody sobě nebo jinému. V případě těžšího následku postačí zavinění z nedbalosti.²¹

¹⁸ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění, ustanovení § 248 odst. 2.

¹⁹ Zákon č. 134/2016 Sb., *o zadávání veřejných zakázek* v posledním znění.

²⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestné činy související se zadáváním a realizací veřejných zakázek*. Bulletin advokacie, 2015, č. 10, s. 33-45. Online. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.

²¹ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění, ustanovení § 17 písm. a).

Kvalifikované skutkové podstaty předmětného trestného činu jsou ukotveny v odstavcích 3 a 4²². Pro odst. 3 zvlášť přitěžující okolností nastává, jestliže se jednání dopustí jako člen organizované skupiny, opětovného spáchání takového činu (bez nutnosti odsouzení za takový čin), způsobí-li činem značnou škodu²³ (nejméně 1 000 000 Kč) nebo získá-li takovým činem pro sebe nebo jiného značný prospěch²⁴ (nejméně 1 000 000 Kč). Pro odstavec 4 se jedná o prospěch a škodu velkého rozsahu²⁵ (nejméně 10 000 000 Kč) anebo jestliže takovým činem způsobí jinému úpadek (dle zákona č. 182/2006 *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení*, vzpp, ustanovení § 3).

Pokud však pachatel naruší závazná pravidla zadávacího řízení některým z jednání popsaných v ustanovení § 256 a 257 TZ, bude jeho jednání posouzeno jen jako trestný čin zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle ustanovení § 256 TZ nebo jako trestný čin pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle ustanovení § 257 TZ. Ustanovení o trestném činu porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle ustanovení § 248 odst. 2 alinea 2 TZ je k těmto trestným činům ve vztahu subsidiarity.²⁶

1.2.2 Trestný čin ustanovení § 256 TZ „Zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě“

Ustanovení § 256 TZ je speciální skutkovou podstatou a není blanketní právní normou, vztahuje se přímo na veřejnou zakázku. Trestného činu se dopustí ten, kdo v souvislosti se zadáním veřejné zakázky, s veřejnou soutěží nebo veřejnou dražbou v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému prospěch

²² Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění, ustanovení § 248.

²³ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění, ustanovení § 138 odst. 1.

²⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění, ustanovení § 138 odst. 1, 2.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář*. Online. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>, s. 3230, marg. č. 22.

sjedná některému dodavateli, soutěžiteli nebo účastníku dražby přednost nebo výhodnější podmínky na úkor jiných dodavatelů nebo soutěžitelů.²⁷

Pachatelem může být obecný subjekt, tedy kdokoli nebo osoba uvedená v odst. 2 písm. a), kde se jedná o speciální subjekt – jako člen hodnotící komise, vyhlášovatel, pořadatel veřejné soutěže, licitátor, člen organizované skupiny. Dle ZZVZ v ustanovení § 42 je zadavatel oprávněn zřídit komisi, v případě zakázky s předpokládanou hodnotou vyšší než 300 mil. Kč je povinen sestavit minimálně pětičlennou komisi k hodnocení nabídek. Zřízená komise nesmí být ve střetu zájmů. V odst. 4 je uvedena jako zvlášť přitěžující okolnost, jestliže je pachatel v postavení za okolností uvedených v odst. 1 v postavení úřední osoby (ve smyslu ustanovení § 127 TZ lze například uvést člena zastupitelstva nebo odpovědného úředníka územní samosprávy, orgánu státní správy nebo jiného orgánu veřejné moci, poslance nebo senátora Parlamentu České republiky, člena vlády České republiky nebo jiná osoba zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci, aj.).

„Z pohledu objektivní stránky lze hovořit o komisivním deliktu, neboť se pojí výlučně s konáním, kdy pachatel v souvislosti se zadáním veřejné zakázky, s veřejnou soutěží nebo veřejnou dražbou v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému prospěch sjedná některému dodavateli, soutěžiteli nebo účastníku dražby přednost nebo výhodnější podmínky na úkor jiných dodavatelů nebo soutěžitelů.“²⁸

Jednání spočívá ve **zjednání přednosti** nebo **výhodnějších podmínek** některému dodavateli, soutěžiteli nebo účastníku dražby na úkor jiných soutěžitelů. **Předností** lze rozumět jako zvýhodnění uvedených osob, zpravidla z hlediska časového předstihu, čímž daný subjekt může získat více času, prostředků a prostoru na přípravu, organizaci, zajištění materiálu aj. k dané veřejné zakázce. Dále může dojít k **porušení zásady transparentnosti**,

²⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění, ustanovení § 256 odst. 1.

²⁸ KUČHTA, Josef a kol. Kurz trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-047-8, marg. č. 328.

kdy nebudou ostatní možní zájemci či účastníci informováni o zkrácení termínu a může tak dojít „k nenápadnému“ vyloučení záměrně neinformovaných účastníků na veřejné zakázce. Výhodnějšími podmínkami jsou myšleny podmínky, které zvýhodňují některé účastníky před ostatními. Může se jednat například o informování pouze některého nebo některých účastníků (dodavatelů) o specifických podmínkách (např. přírodních, situačních, společenských) nebo cenových nabídkách jiných uchazečů. Vždy se musí ale dodržet podmínka, že se jedná o zvýhodnění na úkor jiných uchazečů.

„Z hlediska subjektivní stránky trestného činu se jedná o „úmyslný trestný čin a úmysl pachatele musí směřovat ke způsobení škody jinému nebo opatření prospěchu. Ke způsobení škody, příp. k opatření prospěchu však nemusí dojít. Minimální výše škody či prospěchu sice není v základní skutkové podstatě stanovena, ale bude mít nepochybně význam při posouzení, zda jde o jednání společensky škodlivé.“²⁹

Značnou škodou se rozumí na základě výkladového pravidla v ustanovení § 138 odst. 1 písm. d) TZ částka dosahující nejméně 1 000 000 Kč. Stejná minimální částka je stanovena pro značný prospěch³⁰, který může být činem uvedeným v odst. 1 předmětného trestného činu získán jak „pro sebe“, tak „pro jiného“. Zde se jedná o těžší následek³¹, tudíž postačí zavinění z nedbalosti.

„Pod pojmem majetkový nebo jiný prospěch se zde rozumí jakákoli výhoda. Zpravidla spočívá v přímém majetkovém prospěchu (např. v penězích nebo naturálním plnění), avšak může jít také o výhody jiného druhu (vzájemná protislužba, pohlavní styk, získání vhodného a dobře placeného zaměstnání apod.). V případě, že by poskytnutý majetkový či jiný prospěch byl zcela nepatrný,

²⁹ NOVOTNÝ, František a kol. Trestní zákoník 2010 stav k 1.4.2010, komentář, judikatura, důvodová zpráva. Praha: EUROUNION Praha, 2010. ISBN 978-80-7317-084-4, str. 506.

³⁰ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění ustanovení § 138 odst. 2.

³¹ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění ustanovení § 17 odst. a).

mělo by to význam ve smyslu ustanovení § 39 odst. 1, 2 z hlediska povahy a závažnosti trestného činu při stanovení druhu a výměry trestu.“³²

„O přijetí prospěchu půjde vždy, jestliže se pachateli s jeho vědomím dostane neoprávněné výhody. Není třeba předchozího výslovného souhlasu ani dohody. Stačí skutečný stav a okolnost, že pachatel prospěch neodmítl. Skutkový znak „žádá prospěch“ předpokládá, že pachatel dá sám podnět k poskytnutí prospěchu nebo ke slibu takového prospěchu. Lze tak učinit výslovnou žádostí nebo takovým jednáním, z něhož je patrné, že pachatel prospěch očekává a chce. V případě přijetí slibu jde vlastně o přípravné jednání, které je zákonem postaveno na roveň dokonatého trestného činu, zde ovšem jako znak kvalifikované skutkové podstaty. Pod pojmem „dá si slíbit majetkový nebo jiný prospěch“, je třeba rozumět stav, kdy pachatel sice ještě nepřijme prospěch, ale z jednání jiné osoby je zřejmé, že mu chce v budoucnu poskytnout prospěch, a pachatel takový slib neodmítne. Je nerozhodné, zda a kdy došlo ke splnění slibu.“³³

1.2.3 Trestný čin ustanovení § 257 TZ „Pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži“

Ustanovení § 256 TZ je speciální skutkovou podstatou. Trestného činu se dopustí ten, kdo se dopustí pletich v souvislosti se zadáním veřejné zakázky nebo s veřejnou soutěží tím, že lstí nebo pohrůzkou násilí nebo jiné těžké újmy přiměje jiného, aby se zdržel účasti v zadávacím řízení nebo ve veřejné soutěži, jinému poskytne, nabídne nebo slíbí majetkový nebo jiný prospěch za to, že se zdrží účasti v zadávacím řízení nebo ve veřejné soutěži, žádá nebo přijme majetkový nebo jiný prospěch za to, že se zdrží účasti v zadávacím řízení nebo ve veřejné soutěži, nebo na základě dohody s jiným zájemcem nebo uchazečem vyvíjí činnost směřující k zadání veřejné zakázky za nepřiměřeně vysokou nebo

³² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Online. 1. vydání. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-109-3. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>, marg. č. 12.

³³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestné činy související se zadáváním a realizací veřejných zakázek*. Bulletin advokacie, 2015, č. 10, s. 33-45. Online. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.

jinak nevýhodnou cenu, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.³⁴

Pachatelem může být kdokoli, tedy obecný subjekt, ale s předpokladem, že se může jednat o osobu, která má určitý vztah k veřejné zakázce (veřejné soutěži). V odst. 2 písm. b) a odst. 3 písm. b) je uveden subjekt speciální – úřední osoba (ve smyslu ustanovení § 127 TZ).

Objektivní stránka se váže pouze na konání, protože se pachatel dopustí pletich v souvislosti při zadávání veřejné zakázky nebo veřejné soutěží konáním uvedeným pod písmeny a) až d), kde jsou uvedeny jednotlivé formy pletich, jež mohou být naplněny současně. V níže uvedených ustanoveních se jedná o úmyslný trestný čin (ve smyslu § 13 odst. 2 TZ).

a) K odst. 1) písm. a) § 257 TZ

- „**Lest** je způsob jednání, záležející ve vyvolání nebo využití omylu u jiné osoby. V tomto případě musí být lest použita s cílem přimět jiného, aby se zdržel účasti v zadávacím řízení. **Pod pohrůzkou násilí** se rozumí jak pohrůžka bezprostředního násilí, tak i pohrůžka násilí, které má být vykonáno nikoli ihned, ale teprve později.“³⁵
- Pohrůžka násilí může směřovat nejen proti osobě, která se má zdržet účasti na zadání veřejné zakázky, ale může směřovat proti jiné blízké osobě, příbuznému či dokonce násilím na majetku Pohrůžku lze provést i mimo osobní jednání, tedy i písemně nebo jiným obdobným způsobem.³⁶
- „**Pohrůžka jiné těžké újmy** může spočívat v hrozbě způsobení majetkové újmy, ztráty zaměstnání, vážné újmy na cti a dobré pověsti, může směřovat k rozvratu manželství nebo rodinného života apod. Při posuzování, zda jde o těžkou újmu, je nutno přihlížet k osobním poměrům osoby, která je nucena, aby se zdržela účasti v zadávacím

³⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění ustanovení § 257 odst. 1

³⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestné činy související se zadáváním a realizací veřejných zakázek*. Bulletin advokacie, 2015, č. 10, s. 33-45. Online. [cit. 2024-01-02].

Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.

³⁶ Tamtéž.

řízení nebo ve veřejné soutěži, k její vyspělosti, zkušenostem, psychickému stavu apod.“³⁷

- V případě výše uvedeného jednání pod písmenem a) daného ustanovení je k dokonání činu nutné, aby pachatel skutečně docílil zdržení se účasti poškozeného při zadání veřejné zakázky, a to na základě lsti, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy.³⁸

b) K odst. 1) písm. b) § 257 TZ

- V tomto případě se jedná o aktivní úplatkářství s cílem zdržení se účasti v zadávacím řízení za nabídnutí nebo slíbení majetkového nebo jiného prospěchu.
- „Pod pojmem majetkový nebo jiný prospěch se zde rozumí jakákoli výhoda (arg. „nebo jiný prospěch“). Zpravidla spočívá v přímém majetkovém prospěchu (např. v penězích nebo naturálním plnění), avšak může jít také o výhody jiného druhu (vzájemná protislužba, pohlavní styk, získání vhodného a dobře placeného zaměstnání apod.). V případě, že by poskytnutý majetkový či jiný prospěch byl zcela nepatrný, mělo by to význam ve smyslu § 39 odst. 1, 2 z hlediska povahy a závažnosti trestného činu při stanovení druhu a výměry trestu.“³⁹
- V případě jednání uvedeného pod písmenem b) k dokonání trestného činu postačí pachatelovo poskytnutí, nabídnutí nebo slíbení prospěchu jinému a při tom se může zadání veřejné zakázky účastnit.

c) K odst. 1) písm. c) § 257 TZ

- V tomto případě se jedná o pasivní úplatkářství s cílem zdržení se účasti v zadávacím řízení za což účastník žádá nebo přijme majetkový nebo jiný prospěch.

³⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Trestné činy související se zadáváním a realizací veřejných zakázek*. Bulletin advokacie, 2015, č. 10, s. 33-45. Online. [cit. 2024-01-02].

Dostupné z: [https://app.beck-online.cz/..](https://app.beck-online.cz/)

³⁸ KUČHTA, Josef a kol. *Kurz trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-047-8, marg. č. 337.

³⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Online. 2. vydání. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-428-5. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: [https://app.beck-online.cz/..](https://app.beck-online.cz/), marg. č. 5.

- V případě jednání uvedeného pod písmenem c) k dokonání trestného činu postačí požádání nebo přijetí prospěchu, přičemž se může zadání veřejné zakázky účastnit.

d) K odst. 1) písm. d) § 257 TZ

- V tomto ustanovení se jedná o činnost podvodného charakteru, která vyžaduje součinnost další osoby (jiným zájemcem nebo uchazečem).⁴⁰
- „Dohodou je jakékoli výslovné nebo konkludentní ujednání pachatele s jiným zájemcem nebo uchazečem směřující k tomu, aby došlo k zadání veřejné zakázky za nepřiměřeně vysokou nebo jinak nevýhodnou cenu. Samotná dohoda mezi nimi ovšem ještě nestačí k trestní odpovědnosti, ale je třeba, aby pachatel alespoň započal takovou dohodu realizovat (zákon používá dikci „vyvíjel činnost“) – jde o důsledek zásady subsidiarity trestní represe.“⁴¹

Ve druhém a třetím odstavci se jedná o kvalifikovanou skutkovou podstatu, jež podmiňuje použití vyšší trestní sazby, které se pojí s jednáním pachatele jednajícího v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch, který činí částku nejméně 1 000 000 Kč⁴² nebo jako úřední osoba⁴³ pro ustanovení § 257 odstavce 2 TZ, přičemž se trestní sazba ze základní skutkové podstaty činící až tři léta nebo zákaz činnosti zvyšuje na dva až osm let. Částku dosahující nejméně 10 000 000⁴⁴ nebo částku nejméně 1 000 000 Kč jako úřední osoba pro ustanovení § 257 odstavce 3 TZ, přičemž se v posledním odstavci trestní sazba zvyšuje na tři až deset let.

⁴⁰ KUCHTA, Josef a kol. *Kurz trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část.* Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-047-8, marg. Č. 337.

⁴¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestné činy související se zadáváním a realizací veřejných zakázek.* Bulletin advokacie, 2015, č. 10, s. 33-45. Online. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.

⁴² Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění ustanovení § 138 odst. 1 písm. d) a odst. 2.

⁴³ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění ustanovení § 127.

⁴⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění ustanovení § 138 odst. 1 písm. e) a odst. 2.

2. Vývoj a současný stav trestné činnosti související s veřejnými zakázkami

Tato kapitola se zaměřuje na vývoj a současný stav trestné činnosti související s veřejnými zakázkami z kriminologického pohledu. V této části je zkoumán vývoj trestných činů ustanovení § 256 TZ „Zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě“ a § 257 TZ „Pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži“, dle zákona č. 40/2009 Sb., neboť tyto trestné činy se konkrétně váží na trestnou činnost vztahující se k veřejným zakázkám. Trestný čin § 248 odst. 2 alinea 2 TZ „Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže“ není blíže statisticky zkoumán, neboť ve vztahu k trestné činnosti související s veřejnými zakázkami se nejedná o celé ustanovení, nýbrž o jeho dílčí část, což v níže uvedených statistikách není konkrétně vyčleněno.

Statistické systémy tvořící páteř statistických informací o kriminalitě v ČR lze uvést statistiky Policie ČR (tzv. TSK – Takticko-statistické klasifikace), systém trestních statistik (na základě údajů státních zastupitelství a soudů), vězeňská statistika, statistika probační a mediační služba.⁴⁵ Jako další subjekty lze např. uvést Český statistický úřad nebo CEPEJ-STAT (Dynamic database of European judicial systems, pro členské státy Rady Evropy), dynamickou aplikaci „Jak trestáme“ (https://jaktrestame.cz/aplikace/#appka_here) aj.⁴⁶

Jednotlivé statistiky mohou být zkreslovány a tím pádem se od sebe mohou i značně lišit. Tato skutečnost je způsobena různými příčinami, např. způsob vytváření statistik jednotlivých institucí, dopad změn v legislativě, ale také nelze opomenout latenci, časový posun, či dokonce chybovost výkazů.

⁴⁵ MAREŠOVÁ, Alena. *Resortní statistiky - základní zdroj informací o kriminalitě v České republice*. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. ISBN 978-80-7338-110-3.

⁴⁶ *Statistické údaje z oblasti justice - Ministerstvo spravedlnosti České republiky - Portál justice*. Online. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. Portál justice. 2024. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp/statisticke-udaje-z-oblasti-justice>.

2.1 Fenomenologie trestných činů ustanovení § 256 a § 257 TZ

„Na popis kriminality jako sociálně patologického jevu se zaměřuje kriminální fenomenologie. Poznatky o tom, jaká je kriminalita na určitém území, jak se vyvíjí během časového období, jaká je její struktura, mají velký význam při objasňování příčin kriminality, ověřování kriminologických teorií, a také hledání vhodných trestně politických přístupů a následně i při hodnocení jejich efektivity“⁴⁷

Z hlediska fenomenologie trestných činů ustanovení § 256 a § 257 TZ byly zvoleny statistické údaje z portálu www.justice.cz. Konkrétně byly zvoleny přehledy statistických listů, které „kombinují do různých přehledů údaje o ukončených věcech na státním zastupitelství nebo pravomocně ukončených věcech soudů. Obsahují detailní údaje o ukončených věcech (délky řízení, údaje o odvolání, výsledky řízení, o druhu trestu apod.).“⁴⁸ V těchto listech se nachází podrobnější údaje z hlediska vedení trestního řízení a přesnější údaje o osobách stíhaných, z toho o osobách obžalovaných, a to i dle věkové struktury osob a také informace o odsouzených osobách dle věkové struktury a uložených trestů. Za zájmové období byla záměrně vybrána léta 2010 až 2021, neboť nový trestní zákoník nabyl účinnosti dne 1.1.2010 a předmětná statistická data na portálu statistiky a výkaznictví (cslav.justice.cz) jsou zveřejněna do roku 2021.

Pro níže uvedené podkapitoly jsou data zpracována z výkazu „Přehled o stíhaných, podezřelých, obžalovaných a obviněných fyzických osobách podle paragrafů – paragrafy dle trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.)“⁴⁹ a „Přehled o pravomocně vyřízených fyzických osobách podle paragrafů (odsouzených + vyřízených jinak) - paragrafy dle trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.)“⁵⁰ pro jednotlivé roky.

⁴⁷ VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-732-3.

⁴⁸ *Statistické údaje z oblasti justice - Ministerstvo spravedlnosti České republiky - Portál justice*. Online. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. Portál justice. 2024. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp/statisticke-udaje-z-oblasti-justice>

⁴⁹ *Přehled statistických listů*. Online. [1999]. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/>.

⁵⁰ Tamtéž.

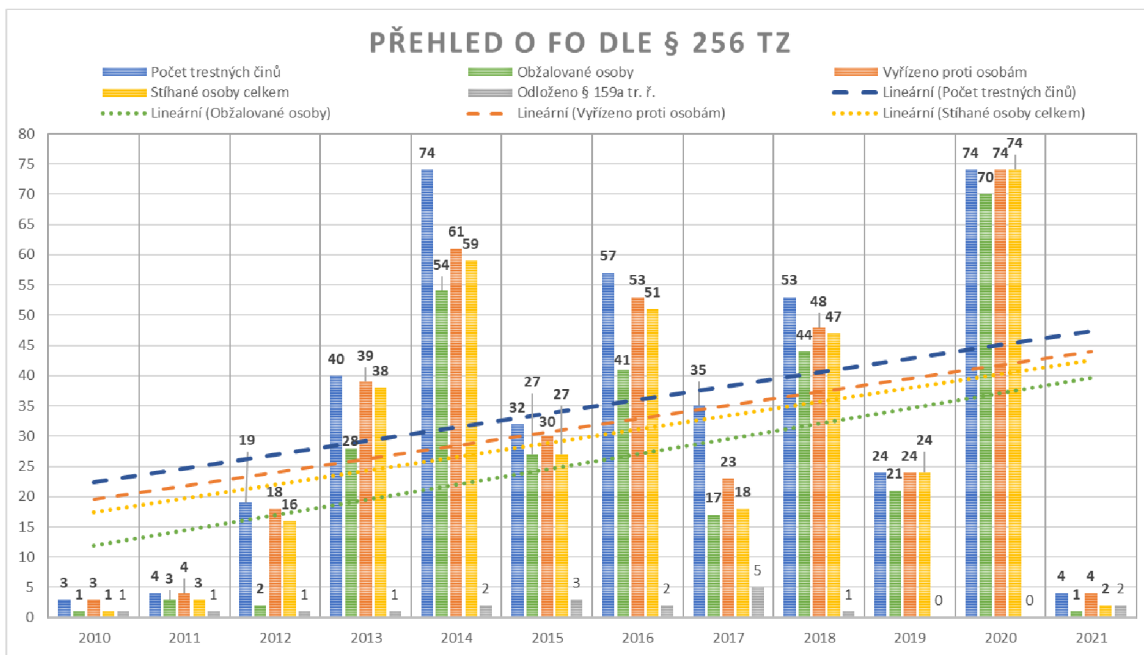
2.1.1 Rozsah a dynamika kriminality trestných činů ustanovení § 256 a § 257 TZ

Z hlediska rozsahu kriminality pro předmětné trestné činy za období 2010 až 2021 na území ČR je sledován počet stíhaných, podezřelých, obžalovaných a obviněných fyzických osobách podle paragrafů - paragrafy dle trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.) a následně i počet pravomocně vyřízených fyzických osobách podle paragrafů (odsouzených +vyřízených jinak) - paragrafy dle trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.)⁵¹

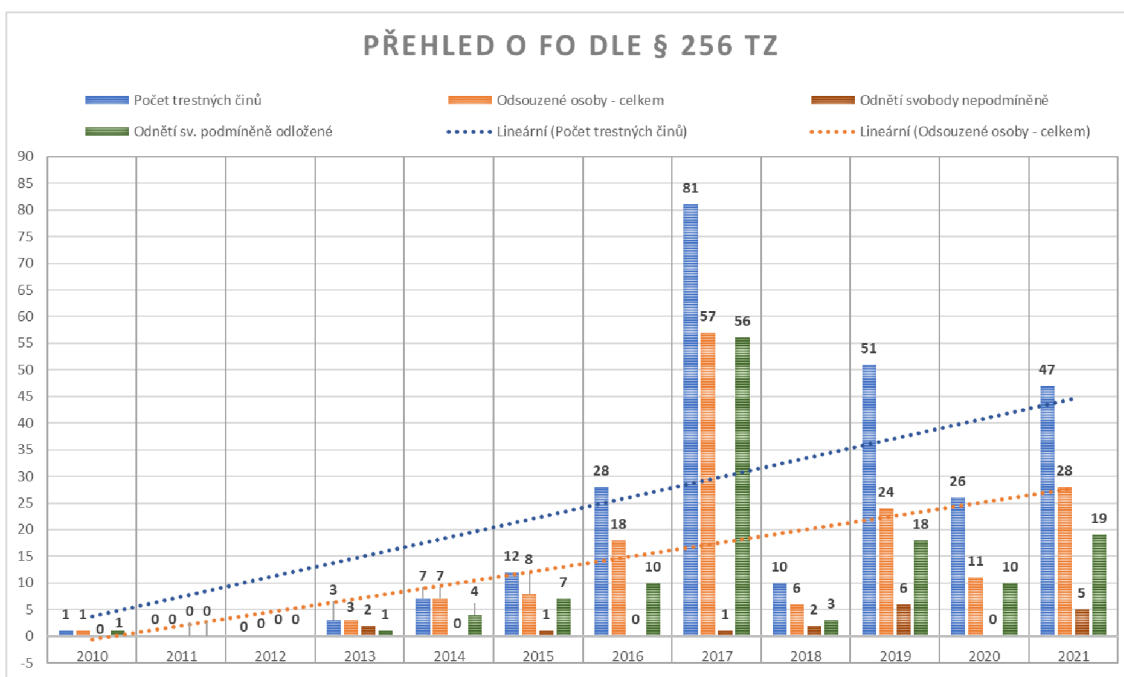
Přehled o FO podle § 256 TZ (40/2009 Sb.)													
Přehled o stíhaných, podezřelých, obžalovaných a obviněných fyzických osobách													
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Celkem
Počet trestných činů	3	4	19	40	74	32	57	35	53	24	74	4	419
Vyřízeno proti osobám	3	4	18	39	61	30	53	23	48	24	74	4	381
Odloženo § 159a tr. ř.	1	1	1	1	2	3	2	5	1	0	0	2	19
Stíhané osoby celkem	1	3	16	38	59	27	51	18	47	24	74	2	360
Stíhané osoby - z toho ženy	0	1	3	8	7	2	8	2	8	1	8	0	48
Obžalované osoby	1	3	2	28	54	27	41	17	44	21	70	1	309
Obžalované osoby - z toho ženy	0	1	0	7	6	2	7	2	7	1	6	0	39
Obžalované osoby - věk 15 - 17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Obžalované osoby - věk 18- 29	0	0	0	1	2	0	1	0	0	1	2	0	7
Obžalované osoby - věk 30 - 39	0	2	1	6	12	10	13	8	10	4	9	0	75
Obžalované osoby - věk 40 - 49	0	1	0	14	19	10	17	5	17	10	31	0	124
Obžalované osoby - věk 50 a více	1	0	1	7	21	7	10	4	17	6	28	1	103
Přehled o pravomocně vyřízených fyzických osobách													
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Celkem
Počet trestných činů	1	0	0	3	7	12	28	81	10	51	26	47	266
Odsouzené osoby - celkem	1	0	0	3	7	8	18	57	6	24	11	28	163
Odsouzené osoby - z toho ženy	1	0	0	1	0	0	2	3	0	6	2	4	19
Odsouzené osoby - věk 25 - 29	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2	0	0	6
Odsouzené osoby - věk 30 - 39	1	0	0	2	1	0	7	15	1	3	3	8	41
Odsouzené osoby - věk 40 - 49	0	0	0	1	4	1	5	27	3	12	7	11	71
Odsouzené osoby - věk 50 a více	0	0	0	0	2	6	5	14	1	7	1	9	45
Odnětí svobody nepodmíněně	0	0	0	2	0	1	0	1	2	6	0	5	17
Odnětí sv. nepodm.- do 1 roku	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	3
Odnětí sv. nepodm.- od 1 - 5 let	0	0	0	1	0	1	0	1	0	3	0	2	8
Odnětí sv. nepodm.- od 5 - 15 let	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	2	5
Odnětí sv. podmíněně odložené	1	0	0	1	4	7	10	56	3	18	10	19	129
Peněžitý trest	0	0	0	0	3	0	7	0	0	0	1	2	13

Tabulka 3 - přehled o o stíhaných, podezřelých, obžalovaných a obviněných fyzických osobách, o pravomocně vyřízených fyzických osobách podle ustanovení § 256 z.č. 40/2009 Sb.; Zpracování: vlastní; Zdroj: portál statistiky a výkaznictví ministerstva spravedlnosti ČR.

⁵¹ Přehled statistických listů. Online. [1999]. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/>.

Graf 1 - přehled o počtu TČ o stíhaných, podezřelých, obžalovaných a obviněných fyzických osobách – ustanovení § 256 TZ; Zpracování: vlastní; Zdroj: portál statistiky a výkaznictví ministerstva spravedlnosti ČR.

Graf 2 - přehled o počtu TČ, o pravomocně vyřízených fyzických osobách – ustanovení § 256 TZ; Zpracování: vlastní; Zdroj: portál statistiky a výkaznictví ministerstva spravedlnosti ČR.

Z tabulky (Tabulka 3) a grafů (Graf 1,2) pro ustanovení § 256 TZ je patrné, že nejmenší počet evidovaných trestných činů a řízení proti osobám bylo registrováno v roce 2010, kdy se dle statistického výkazu jednalo pouze o 3 trestné činy se stejným počtem řízení proti fyzickým osobám. Tato velmi nízká hodnota může být dána zavedením nového trestního zákoníku, s čímž by mohla korespondovat i hodnota odsouzených osob. Ze statistik je uvedena pouze jedna pravomocně odsouzená osoba s podmíněně odloženým odnětí svobody. Následujících letech 2011 i 2012 dokonce není evidována pravomocně odsouzená osoba, přestože za tyto dva roky je vykazováno 19 stíhaných osob. Další velký pokles stíhaných osob dle statistických údajů nastává v roce 2021, kde jedná o 2 stíhané osoby a 1 obžalovanou, na druhou stranu je v roce 2021 druhý nejvyšší počet odsouzených osob (28 osob). Nejvyšší počet stíhaných i obžalovaných osob za sledované období udává statistika v roce 2020.

Z hlediska pravomocně odsouzených je zřejmý největší nárůst v roce 2017, jedná se o 57 pravomocně odsouzených fyzických osob. Z tabulky i grafu je patrné, že poměrově nejvyšší zastoupení má odložené podmíněně odnětí svobody. Jednotkové hodnoty u pravomocně odsouzených se vyskytují až do roku 2014, následuje zřejmý nárůst, opět s poklesem v roce 2018 a 2020.

Lineární trend počtu TČ o stíhaných, obžalovaných a obviněných osobách má ve sledované časové ose od roku 2010 až 2021 rostoucí tendenci se vzájemnou kolerací. Statistické údaje o pravomocně vyřízených fyzických osobách mají obdobné rostoucí tendenci. Lineární trend počtu trestných činů vůči pravomocně odsouzených fyzických osobách za sledované období je také rostoucí. Ovšem rozevírající se graf naznačuje, že počet odsouzených v čase oproti počtu trestných činů klesá.

Přehled o FO podle pragrafů § 257 z.č. 40/2009 Sb.													
Přehled o stíhaných, podezřelých, obžalovaných a obviněných fyzických osobách													
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Celkem
Počet trestných činů	14	3	3	3	1	1	1	0	9	3	3	7	48
Vyřízeno proti osobám	14	3	3	3	1	1	1	0	9	3	2	7	47
Odloženo § 159a tr. ř.	1	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	5
Stíhané osoby celkem	12	2	1	1	1	1	1	0	9	3	2	7	40
Stíhané osoby - z toho ženy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Obžalované osoby	12	2	1	1	0	0	1	0	8	3	2	6	36
Obžalované osoby - z toho ženy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Obžalované osoby - věk 15 - 17	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
Obžalované osoby - věk 18 - 29	7	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	8
Obžalované osoby - věk 30 - 39	0	0	1	1	0	0	0	0	2	2	1	1	8
Obžalované osoby - věk 40 - 49	0	1	0	0	0	0	0	0	5	0	0	4	10
Obžalované osoby - věk 50 a více	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	5
Přehled o pravomocně vyřízených fyzických osobách													
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Celkem
Počet trestných činů	2	0	0	1	3	0	0	0	1	1	1	2	11
Odsouzené osoby - celkem	2	0	0	1	3	0	0	0	0	1	1	2	10
Odsouzené osoby - z toho ženy	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Odsouzené osoby - věk 15 - 17	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Odsouzené osoby - věk 18 - 29	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Odsouzené osoby - věk 30 - 39	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	4
Odsouzené osoby - věk 40 - 49	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2
Odsouzené osoby - věk 50 a více	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	2
Odnětí svobody nepodmíněně	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Odnětí sv. nepodm. - do 1 roku	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Odnětí sv. nepodm. - od 1-5 let	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Odnětí sv. nepodm. - od 5-15 let	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Odnětí sv. podmíněně odložené	1	0	0	1	3	0	0	0	0	0	1	0	6
Peněžitý trest	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	3

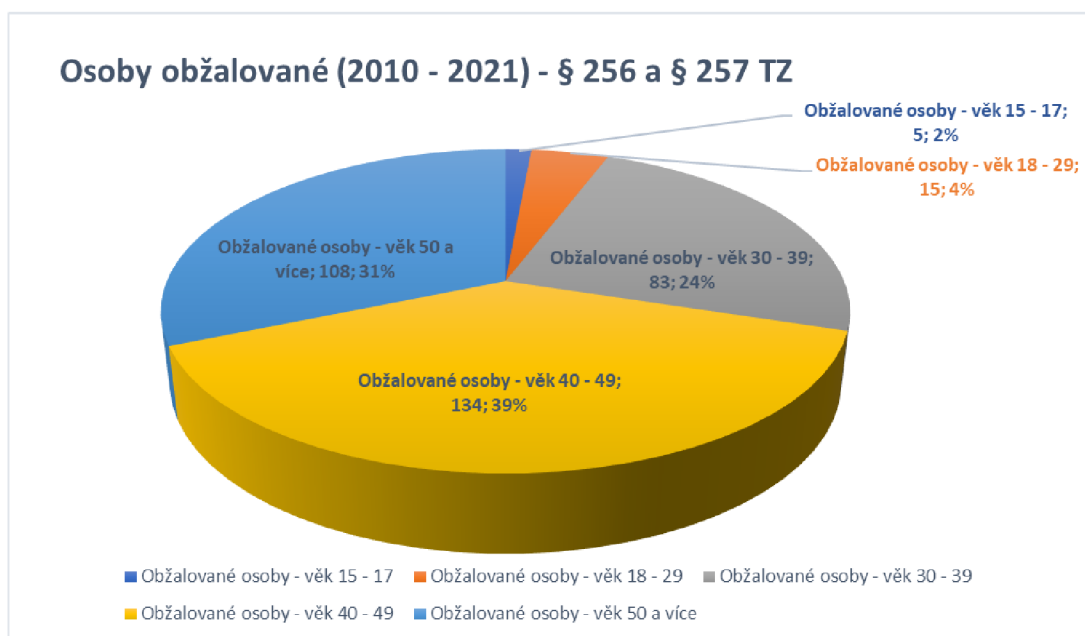
Tabulka 4 - přehled o o stíhaných, podezřelých, obžalovaných a obviněných fyzických osobách, o pravomocně vyřízených fyzických osobách podle ustanovení § 257 z.č. 40/2009 Sb.; Zpracování: vlastní; Zdroj: portál statistiky a výkaznictví ministerstva spravedlnosti ČR.

Z tabulky (Tabulka 4) pro ustanovení § 257 TZ je zřejmé, že největší zastoupení trestného činu bylo v roce 2010 v počtu 14 trestných činů se stejným počtem řízení proti osobám a 12 stíhaných i obžalovaných osob. V následujících se počty řízení proti osobám pohybují od 0 do 3 osob, až na výjimky v roce 2018 (9 fyzických osob) a 2021 (7 fyzických osob). Pravomocně odsouzených osob se za sledované období pohybuje v maximu do 3 fyzických osob (pouze v roce 2014) za daný rok.

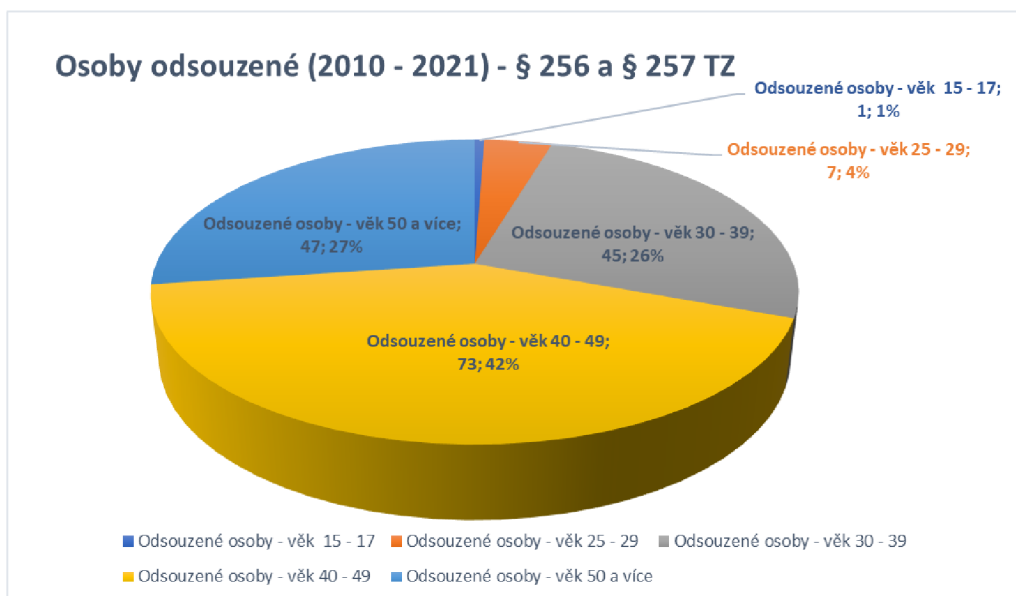
Při porovnání hodnot obou ustanovení lze konstatovat, že několikanásobně větší zastoupení počtu stíhaných, obžalovaných, ale i pravomocně odsouzených fyzických osob má ustanovení § 256 TZ vůči ustanovení § 257 TZ, s výjimkou roku 2010.

2.1.2 Struktura kriminality trestných činů ustanovení § 256 a § 257 TZ

Dalším sledovaným ukazatelem je věk pachatelů obžalovaných a pravomocně odsouzených za trestné činy ustanovení § 256 a § 257 TZ souhrnně. Opět jsou vstupními daty statistiky Ministerstva spravedlnosti ČR, tedy s daty zpracovanými ve výše uvedených tabulkách (Tabulka 3 a Tabulka 4).

Graf 3 - osoby obžalované za trestné činy ustanovení § 256 a § 257 TZ v období od roku 2010 do 2021; Zpracování: vlastní; Zdroj: portál statistiky a výkaznictví ministerstva spravedlnosti ČR.

Graf 4 - osoby odsouzené za trestné činy ustanovení § 256 a § 257 TZ v období od roku 2010 do 2021; Zpracování: vlastní; Zdroj: portál statistiky a výkaznictví ministerstva spravedlnosti ČR.

Z grafů (Graf 3,4) je zřejmé, že pro předmětná ustanovení za sledované období mají největší zastoupení pachatelé ve věku 40 až 49 let, kdy se jednalo o 39 % obžalovaných osob a 42 % pravomocně odsouzených osob. Druhou největší skupinou jsou pachatelé ve věku 50 let a více (31 % obžalovaných osob a 27 % pravomocně odsouzených osob). Ve věku 30 až 39 let je zastoupení přibližně jedné čtvrtiny pachatelů obžalovaných i odsouzených. Pachatelé pod 30 let se dle statistik vyskytují jen velmi zřídka. Za výjimečné lze považovat rok 2010, kdy pro ustanovení §257 TZ bylo obžalováno 5 osob do 18 let a 7 osob do 29 let. V jiných letech se fyzické osoby do 18 let nevyskytují).

2.2 Latentní kriminalita a délka řízení

Trestná činnost ve veřejných zakázkách bývá značně sofistikovaná, provázána velkým množstvím osob. Nejen její odhalování, ale i dokazování je velmi složité a časově náročné. Jinými slovy se ve většině případů jedná „o běh na dlouhou trať“. Vzhledem k obětem těchto trestných činů, které zpravidla nebývají přímo dotčeny, je nutné brát v potaz vysokou latenci, která relativizuje

zjištěné dostupné údaje. „Určité zkreslení skutečného stavu vyvolává i fakt, že pro zahájení i ukončení případů hospodářské kriminality nemusí být stejným limitem kalendářní rok. Časté jsou případy, kdy mezi spácháním, zjištěním a postihem hospodářské trestné činnosti uplyne řada let, ve statistikách tedy dochází k určitým časovým posunům oproti skutečnému stavu.“⁵² Tato skutečnost je demonstrována v tabulce o průměrných délkách řízení ode dne nápadu do dne právní moci ve dnech, pro ustanovení § 256 a § 257 TZ, v období 2010 – 2021.

Průměrné délky řízení od dne nápadu do dne právní moci ve dnech										
rok	ust. TZ	Praha	StČ	JČ	ZČ	SČ	VČ	JM	SM	ČR
2021	§ 256	1155	303	643	0	746	1073	0	0	987
	§ 257	0	0	0	0	689	0	0	0	689
2020	§ 256	873	0	0	0	362	0	469	1042	694
	§ 257	0	0	0	0	279	0	0	0	279
2019	§ 256	1633	2274	1497	0	0	0	457	0	1794
	§ 257	13	0	0	0	0	0	0	0	13
2018	§ 256	362	0	0	232	0	0	682	371	419
	§ 257	1164	0	0	0	0	0	0	0	1164
2017	§ 256	552	0	1899	232	847	0	503	1053	832
	§ 257	neuveden								x
2016	§ 256	643	0	0	416	0	584	475	587	507
	§ 257	neuveden								x
2015	§ 256	0	1607	0	0	0	0	0	384	559
	§ 257	neuveden								x
2014	§ 256	0	0	0	0	0	367	74	41	148
	§ 257	0	237	0	1226	0	0	0	0	896
2013	§ 256	neuveden								x
	§ 257	0	0	0	0	0	37	410	0	223
2012	§ 256	166	0	0	0	0	0	0	0	166
	§ 257	neuveden								x
2011	§ 256	neuveden								x
	§ 257	neuveden								x
2010	§ 256	372	144	0	0	0	0	0	0	220
	§ 257	0	74	42	0	0	0	0	0	58

Tabulka 5 - Přehled o průměrných délkách řízení ode dne nápadu do dne právní moci ve dnech podle paragrafů - paragrafy dle trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.) - Zpracování: vlastní; Zdroj: portál statistiky a výkaznictví ministerstva spravedlnosti ČR.

⁵² VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČHTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-732-3.

Z Tabulky - 5 je zřejmé, že nejdelší průměrná délka řízení ode dne nápadu do dne právní moci ve dnech byla pro ustanovení § 256 TZ v roce 2019, kdy je pro celou Českou republiku 1794 dní, což činí necelých 5,5 roku délky celého řízení. Pro ustanovení § 257 TZ je nejdelší průměrná délka v roce 2018 s hodnotou 1164 dní (3,2 let). Průměrná délka za sledované období pro ustanovení § 256 TZ činí 633 dní (tedy necelé 2 roky, přičemž nebyla do průměru započítána období, kde nebyl nápad uveden – rok 2013 a 2010). Průměrná délka pro ustanovení § 257 TZ, bez neuvedených let činí 517 dní. Naopak zcela nejnižší délka 13 dní je v roce 2019 pro ustanovení § 257 TZ a 148 dní pro ustanovení § 256 v roce 2014.

Ze statistických dat o průměrné délce řízení ode dne nápadu po den právní moci je zřejmé, že dochází k prolínání nejen meziročnímu ale i víceletému, čímž budou v daném roce statistiky ovlivněny. Při zkoumání této kriminality je třeba sledovat dlouhodobý horizont a jednotlivé výkyvy vysokých či nízkých hodnot lze i přisoudit meziročním posunům.

Policie ČR ve svých veřejně přístupných statistikách rozlišuje „objasněný skutek“, který uvádí zahájení i objasnění skutku v daném roce a „dodatečně objasněné“ skutky. Tyto jsou objasněné v daném roce, ale trestní řízení bylo zahájeno před 1.1. daného roku. Vzhledem k výše uvedeným délkám řízení je zde také nutný dlouhodobější horizont. Nutno uvést, že dle takticko-statistických klasifikací (TSK) nalezneme pod klasifikací číslo 831 – „zjednání výhody a pletichy při zadání veřejné zakázky, veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256, 257, 258)“ a nelze z těchto veřejně přístupných statistik vytvořit výstup pro zájmová ustanovení § 256 a §257 TZ.

3. Metodika odhalování trestné činnosti související s veřejnými zakázkami

Možnosti odhalování trestné činnosti související se zadáváním veřejných zakázek jsou do velké míry ovlivněny její vysokou latencí, kterou způsobuje řada faktorů. Pachatelé se nacházejí jak na straně zadavatele, tak na straně uchazeče (dodavatele). Pokud by jedna ze stran podala oznámení o trestné činnosti, dá se předpokládat, že řízení se povede i proti ní. Tato skutečnost úzce svazuje pachatele k vzájemné důvěře, pevným vazbám a úzkému okruhu osob, neboť každá další zainteresovaná osoba může přinést riziko odhalení. Spolupráce pachatelů bývá dlouhodobá. Jedná se o sofistikovanou činnost s velkou rozmanitostí forem páčání, které se neustále vyvíjejí. Pachatelé často působí ve vlivné politické či podnikatelské oblasti, která jim nabízí velké množství včasných informací, které mohou využívat ve svůj prospěch.

„Na druhou stranu z předpisů, které upravují zadávání veřejných zakázek jak obecně, tak u jednotlivých zadavatelů vyplývá povinnost zadavatelů zveřejňovat velké množství informací o jednotlivých zakázkách. To umožňuje z veřejných zdrojů získávat informace, které mohou upozornit na podezřelá jednání zadavatelů, případně uchazečů při zadání jednotlivých veřejných zakázek. Vyhodnocení těchto informací není jednoduché a jsou zapotřebí teoretické znalosti, zkušenosti a praxe ze strany policejního orgánu, aby byl schopen rozeznat směr možného spáchání trestného činu v souvislosti s veřejnou zakázkou.“⁵³

⁵³ HRUŠKA, Lubor; FOLDYNOVÁ, Ivana a FUJAK, Radek. *Problematika odhalování trestné činnosti spojené s veřejnými zakázkami*. Online. *Bezpečnostní teorie a praxe*. 2017, roč. 2017, č. 2/2017, s. 26. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2018/11/022017Problematika-odhalov%C3%A1n%C3%AD-trestn%C3%A9-%C4%8Dinnosti-spojen%C3%A9-s-ve%C5%99ejn%C3%BDmi-zak%C3%A1zkami.pdf>.

3.1 Způsoby páchání trestné činnosti v oblasti veřejných zakázek

Způsoby páchání trestné činnosti v oblasti veřejných zakázek jsou velmi variabilní. Odráží se na nich mnoho faktorů jako například aktuální politická či ekonomická situace. Pachatelé často bývají velmi znalí dané oblasti se značným vlivem a potřebnými kontakty. Jejich činnost je sofistikovaná, provázaná většinou mívá postupný vývoj a dlouhodobé trvání. Páchání této trestné činnosti se váže především na trestné činy přímo souvisejícími s veřejnými zakázkami⁵⁴, ale často bývají přidruženy s dalšími trestnými činy například úplatkařství, podvody, legalizace výnosů z trestné činnosti, porušení při správě cizího majetku aj.⁵⁵

Možné způsoby páchání trestné činnosti v oblasti zadávání veřejných zakázek z hlediska skutkové podstaty trestných činů ustanovení § 248 odst. 2 alinea druhá, ustanovení § 256 a § 257 TZ:

- Pachatel v rozporu se zákonem o veřejných zakázkách poruší závazná pravidla zadávacího řízení, tím že poruší podmínky jednotlivých druhů zadávacích řízení (od zahájení přes průběh i po ukončení zadávacího řízení) či poruší zásady zadávacího řízení uvedených v § 6 ZZVZ (zásada transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace). V tomto případě se může jednat o záměrnou úpravu zadání veřejné zakázky, s cílem snížení kontrolovatelnosti, čitelnosti, nastavení kritérií pro konkrétního dodavatele nebo nedostatečně vymezená kritéria hodnocení aj.
- Pachatel v souvislosti se zadáním veřejné zakázky v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě prospěch zjedná některému dodavateli přednost nebo výhodnější podmínky na úkor jiných dodavatelů. Při zjednání přednosti se například jedná o poskytování informací

⁵⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění ustanovení § 248, § 256 a § 257.

⁵⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění ustanovení § 331 až § 334, § 209, § 217, § 220.

před veřejným vyhlášením. Předem informovaný účastník získá více času a prostoru na přípravu, připravení podkladů, prostředků, aj. Může se jednat i o záměrné pozdní oznámení o zahájení zadávacího řízení. Za výhodnější podmínky lze uvést například sdělení cenových nabídek jiných dodavatelů, sdělení specifických informací či podmínek, aj.

- Pachatel v souvislosti se zadáním veřejné zakázky přiměje jiného, aby se zdržel účasti v zadávacím řízení prostřednictvím lsti, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy. Může se jednat o vyvolávání omylu (lest), pohrůžky násilí vůči dané osobě, ale i osobě blízké, příbuznému nebo i pohrůžka ztráty zaměstnání, osobním poměrům, majetkové újmy aj. s cílem, aby se zdržel účasti v zadávacím řízení.
- Pachatel v souvislosti se zadáním veřejné zakázky jinému poskytne, nabídne nebo slíbí majetkový prospěch za to, že se zdrží účasti. Může se jednat o poskytnutí finančních prostředků, darů či jiných hodnot.
- Pachatel v souvislosti se zadáním veřejné zakázky žádá nebo přijme majetkový nebo jiný prospěch za to, že se zdrží účasti. V tomto případě se jinými slovy ochotně za „odměnu“ zdrží účasti na zadání veřejné zakázky.
- Pachatel v souvislosti se zadáním veřejné zakázky dopustí pletich tím, že na základě dohody s jiným zájemcem nebo uchazečem vyvíjí činnost směřující k zadání veřejné zakázky za nepřiměřeně vysokou nebo jinak nevýhodnou cen. Zde se jedná o dohody mezi účastníky zadávacího řízení o nabídkové ceně, která je v konečném výsledku nevhodná nebo nepřiměřeně vysoká.

3.2 Podněty k šetření a prověřování trestné činnosti ve veřejných zakázkách

Trestní oznámení jsou jedním ze vstupních informací o páčání trestné činnosti ve veřejných zakázkách. Jako první skupinu lze uvést trestní oznámení od poškozených subjektů, kde se především jedná o neúspěšné uchazeče o veřejnou zakázku. Tato oznámení je nutné důkladně ověřit, zjistit

jejich pravdivost a na základě zjištěných skutečností rozhodnout o dalším postupu. Jestliže na základě provedených šetření a opatření nabyt policejní orgán důvodné podezření, že byl spáchán trestný čin, je povinen neprodleně sepsat záznam o zahájení úkonů trestního řízení a zahájit prověřování a dále pokračovat dle trestního řádu. I když v konkrétním případě nemusí dojít k naplnění důvodného podezření, že byl spáchán trestný čin, informace od těchto subjektů bývají důležité a mohou napomoci k rozkrytí protiprávní činnosti. Je nezbytné i v těchto případech uvažovat o variantě zkreslených, nepotvrzených či dokonce zavádějících informací.

Jako další skupinu lze uvést oznámení specializovaných kontrolních orgánů státní i veřejné správy. Nezávislou kontrolní institucí, jejíž existence je zakotvena i v Ústavě ČR, je Nejvyšší kontrolní úřad, jejíž činnost a pravomoci jsou dány zákonem č. 166/1999 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu. Dále lze uvést ústřední orgán státní správy ČR s pravomocemi v oblasti hospodářské soutěže, dohledu nad zadáváním veřejných zakázek, monitoringu aj., kterým je Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.⁵⁶

Důležité podněty mohou obsahovat i oznámení občanů, anonymní oznámení, informace ze sdělovacích prostředků, ale i poznatky, které byly získány při prověřování jiné trestné činnosti. I v těchto případech se může jednat o zásadní informace, které mohou vést k odhalení trestné činnosti.

Zásadním a důležitým podnětem k odhalování trestné činnosti páchané v oblasti veřejných zakázek je vlastní iniciativní činnost policejního orgánu, který aktivně provádí mapování prostředí veřejných zakázek, zadavatelů i významných dodavatelů a dalších podezřelých situací.

⁵⁶ ÚOHS. Online. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. C2012-2024. [cit. 2024-03-06]. Dostupné z: <https://uohs.gov.cz/cs/uvodni-stranka.html>.

3.3 Operativně pátrací činnost

„Operativně pátrací činností rozumíme ucelený systém speciálních kriminalistických postupů a metod používání operativně pátracích prostředků a podpůrných operativně pátracích prostředků uskutečňovaný oprávněným policejním útvarem podle zvláštních právních předpisů a z nich vycházejících interních aktů řízení, převážně utajovaným způsobem, zaměřený k ochraně zájmů chráněných zákony a mezinárodními smlouvami v trestně právní oblasti a spočívající v soustavném získávání, shromažďování, prověřování, popřípadě i rozpracování operativních informací.“⁵⁷

Získání operativních informací lze tedy považovat za stěžejní bod operativně pátrací činnosti. Základem je její zjištění, ověření, následné vyhodnocení a případně její další rozpracování. Jedná se tak o veškeré zjištěné skutečnosti o spáchaném trestném činu, informace o zúčastněných osobách, způsobu spáchání, výše škody a další více či méně potřebné informace potřebné k rozklíčování daného skutku.

Možnosti provádění operativně pátrací činnosti lze rozdělit podle jednotlivých částí přípravného řízení trestního do tří fází. **Fáze před zahájením úkonů trestního řízení** (na základě ustanovení § 158 odst. 1, 3 trestního řádu), dle které je policejní orgán povinen na základě vlastních poznatků, trestních oznámení i podnětů jiných osob a orgánů učinit všechna potřebná šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin a zjistit jeho pachatele. V této fázi se primárně využívají podpůrné operativní pátrací prostředky používané na základě ustanovení § 72 – 77 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Tuto část lze také označovat jako „šetření“, končí zahájením úkonů trestního řízení (§ 158 odst. 3 TR). **Druhá fáze začíná po zahájení úkonů trestního řízení** dle ustanovení § 158 odst. 3 trestního řádu, kde je cílem objasnit a prověřit skutečnosti důvodně nasvědčující tomu, že byl

⁵⁷ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. Praha: Abook, 2017. ISBN 978-80-906974-0-9.

spáchán trestný čin, kdy dle trestního řádu je policejní orgán oprávněn k dalším úkonům a také k využití operativně pátracích prostředků taxativně vyjmenovaných v ustanovení § 158b odst. 1 trestního řádu a opatření dle ustanovení § 86 až § 88a TŘ. **Třetí fáze je od zahájení trestního stíhání (dle ustanovení § 160 odst. 1 trestního řádu) až do podání obžaloby.**

Jednotlivé činnosti a použití prostředků se prolínají, ale vždy musí být dodrženy základní kriminalisticko taktické zásady jejich použití. Mezi tyto zásady patří zejména zásady zákonnosti, přiměřenosti a zdrženlivosti (nesmí sledovat jiný zájem než získání skutečností důležitých pro trestní řízení a nelze sledovaného účelu dosáhnout jinak), cílevědomosti, efektivnosti, utajenosti, ostražitosti a etiky postupu.⁵⁸

Operativně pátrací činnost policejního orgánu dále upravují interní akty řízení Policii české republiky, které se opírají o platné právní normy vycházející především ze zákona o PČR, trestního zákoníku a trestního řádu.

Do operativně pátrací činnosti řadíme podpurné operativně pátrací prostředky, operativně pátrací prostředky a opatření podle trestního řádu, postupy operativně pátrací činnosti a opatření k zabezpečení ochrany operativně pátrací činnosti.⁵⁹

⁵⁸ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. Praha: Abook, 2017. ISBN 978-80-906974-0-9.

⁵⁹ HRUŠKA, L.; DVOŘÁK, V.; FOLDYNOVÁ, I.; FUJAK, R.; KRULÍK, O.; SCISKALOVÁ, M.; ŠESTÁK, B.; ŠMÍD, D.; VÁCLAVÍK, T.; ŽUROVEC, I.; (2016) *Metodika odhalování, prověřování a vyšetřování trestné činnosti spojené s veřejnými zakázkami*. Ostrava: ACCENDO.

Postupy OPČ	Právní norma	Zkrácený popis
Osobní pátrání	§ 69 - § 71 ZoPČR	Opatřování a analýza získaných poznatků (pozorování osob/objektů, využití IT, místní a osobní znalosti) a její dokumentace.
Získávání a prověrka operativních informací	§ 69 - §71 ZoPČR	Získávání poznatků o trestné činnosti s cílem odhalení trestných činů a jejich pachatelů.
Operativní pronikání	§ 69 - § 71 ZoPČR	Získávání poznatků a jejich dokumentaci ze zájmového prostředí při zastírání skutečného účelu své činnosti.
Operativní rozpracování	§ 69 - § 71 ZoPČR	Utajený proces, vedením kriminálního spisu, využití všech zákonných postupů, cílem získání dostatečných informací pro zahájení úkonů trestního řízení.
Opatření k zabezpečení ochrany OPČ	Právní norma	Zkrácený popis
Operativní legenda	není, pouze ZPPP	Smyšlený věrohodný příběh s pravdivými prvky s cílem získání informací s utajením skutečného zájmu.
Operativní kombinace	není, pouze ZPPP	Kombinace systematicky navazujících opatření s cílem získání významných informací k TČ nebo k ochraně osoby.
Infomační systém BLOKACE	není, pouze ZPPP	IS PČR, jehož cílem je zabránit narušení operativního rozpracování, zamezit zmaření účelu a ochránit a utajit činné osoby v dané věci.
Podpůrné operativně pátrací prostředky	Právní norma	Zkrácený popis
Informátor	§ 73 ZoPČR	Fyzická osoba poskytující informace PČR bez vyjádření spolupráce.
Krycí prostředky	§ 74 ZoPČR	Věc, krycí doklad, prostor či činnost k zastírání skutečné totožnosti osoby.
Zabezpečovací technika	§ 76 ZoPČR	Technické prostředky, zařízení a jejich soubory používané za účelem předcházení nebo odstranění ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti.
Zvláštní finanční prostředky	§ 77 ZoPČR	Slouží k úhradě některých výdajů souvisejících se získáváním poznatků o trestné činnosti.
Operativně pátrací prostředky	Právní norma	Zkrácený popis
Předstíraný převod	§ 158c TŘ	Předstírání koupě, prodeje nebo jiného způsobu převodu předmětu plnění včetně převodu věci, k jejíž držení je třeba zvláštního povolení, její držení je nepřípustné, pochází z trestného činu nebo je určena ke spáchání trestného činu.

Sledování osob a věcí	§ 158d TŘ	Získávání poznatků o osobách a věcech prováděné utajovaným způsobem technickými nebo jinými prostředky.
Použití agenta	§ 158e TŘ	Příslušník PČR nebo GIBS, plní úkoly uložené mu řídicím policejním orgánem, cíl je zastření totožnosti agenta příp. skutečného účelu své činnosti, příslušnosti k PČR.
Opatření dle TŘ	Právní norma	Zkrácený popis
Zadržení/otevření/záměna/sledování zásilky	§ 86 - § 87b TŘ	Zásilkou rozumíme jakýkoliv přepravovaný předmět dopravovaný i skrytým způsobem. Jestliže je k objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení v konkrétní věci nutno zajistit obsah nedoručených zásilek.
Odposlech a záznam telekomunikačního provozu	§ 88 a § 88a TŘ	Jedná se o budoucí odposlech a záznam s cílem zjištění obsahu (§ 88 TŘ) a zjišťování údajů o jejím provozu, lokalizaci, systému aj již provedeného provozu (§ 88a TŘ)

Tabulka 6 - OPČ – postupy, prostředky a opatření; Zpracování: vlastní, Zdroj: HRUŠKA, L.; DVOŘÁK, V.; FOLDYNOVÁ, I.; FUJAK, R.; KRULÍK, O.; SCISKALOVÁ, M.; ŠESTÁK, B.; ŠMÍD, D.; VÁCLAVÍK, T.; ŽUROVEC, I.; (2016) Metodika odhalování, prověřování a vyšetřování trestné činnosti spojené s veřejnými zakázkami. Ostrava: ACCENDO.

Aplikace postupů operativně pátrací činnosti se vzájemně prolínají, nelze využívání těchto prostředků a postupů jednoznačně ohraničit, přičemž podmínkou použití je dodržení zákonného postupu. Cílem této činnosti je získání relevantních informací a poznatků k odhalení trestné činnosti v oblasti veřejných zakázek. Aplikace poznatků bude odlišná dle druhu veřejné zakázky (dodávky, služby, stavební práce) i dle fáze veřejné zakázky (připravovaná, probíhající, realizovaná).

Při operativně pátrací činnosti s účelem odhalení a objasnění trestné činnosti související s veřejnými zakázkami se obvykle využívá operativní pronikání, které nachází své uplatnění zejména v počáteční fázi, ale také pro potvrzení, vyvrácení či doplnění chybějících informací. Za použití legendy lze zjistit potřebné informace k připravovaným veřejným zakázkám, zainteresovaným osobám, získání informací, o již proběhlých veřejných zakázkách s cílem zjištění možné další predikce. Neméně důležité při operativním pronikání je získání osobní a místní znalosti. Zde může být zásadní role informátora, který by mohl udat jasný směr zájmu. Získávání a prověrka operativních informací vytěžováním, obhlídkou a prověrkou, také běžně za využití legendy, případně krycích prostředků slouží k ověření a shromažďování relevantních informací k předmětné veřejné zakázce.

Například jaké osoby figurují v roli zadavatele i dodavatele, jak probíhá její příprava a realizace, zda daná veřejná zakázka je skutečně účelná, jakým způsobem je realizována. Operativní vytěžování spočívá v rozhovoru s osobami, které disponují zájmovými informacemi. Není stěžejní postavení dané osoby, ale ověření jejího subjektivního výkladu. Operativní obhlídkou a prověrkou lze ověřit počáteční stav, průběh realizace a také ukončení veřejné zakázky (za využití vhodné dokumentace, např. u stavebních prací fotograficky zadokumentovat počáteční stav, průběh i konečný výsledek, čímž je možné získat potřebné podklady o celém průběhu veřejné zakázky). Na základě získaných vstupních informací analyzování získaných poznatků a jejich další rozpracování, dokumentace a pozorování osob, objektů za využití získané místní a osobní znalosti, práce s dostupnými informačními technologiemi. Cílem je získání dostatečných informací pro zahájení úkonů trestního řízení. K této činnosti je založen a veden kriminální spis, který obsahuje veškeré písemnosti k zájmové věci. Způsob a pravidla vedení kriminálního spisu upravuje interní právní normou.

Jestliže jsou zahájeny úkony trestního řízení, lze využít i prostředky dle trestního řádu. Zásadní a relevantní informace k předmětné trestné činnosti lze získat sledováním osob a věcí utajovaným způsobem technickými nebo jinými prostředky, nejlépe za využití záznamů (nutný souhlas státního zástupce⁶⁰/soudce⁶¹/souhlas osoby⁶²). Mohou tak být zaznamenány jednání mezi zadavatelem a potenciálními účastníky, interní jednání s klíčovými poznatky ale také zjištění dalších vazeb a vztahů aj. Další stěžejní postup pro předmětnou trestnou činnost je odposlech a záznam telekomunikačního provozu, kde lze získat aktuální tok informací mezi zájmovými osobami, ale také i již proběhlou komunikaci.

⁶⁰ Zákon č. 141/1961 Sb., *trestní řád* v posledním znění ustanovení § 158d odst. 2

⁶¹ Zákon č. 141/1961 Sb., *trestní řád* v posledním znění ustanovení § 158d odst. 3

⁶² Zákon č. 141/1961 Sb., *trestní řád* v posledním znění ustanovení § 158d odst. 6

3.3.1 Analýza dat souvisejících s trestnou činností páchanou v oblasti veřejných zakázek

Analýza dat veřejně přístupných informací i informačních systémů PČR je úzce svázána s operativně pátrací činností. Na základě provedené operativně pátrací činnosti mohou vzniknout poznatky, další informace, indikátory, které je nutné dále ověřit a verifikovat analýzou dat i naopak

Veřejně přístupné informace lze čerpat například z následujících:

- Elektronické systémy veřejných zakázek s dostupností komplexních dat o veřejných zakázkách, jejich zadavatelích i dodavatelích.
- Veřejné portály zadavatelů veřejných zakázek, kde se lze seznámit s organizačními schémata a strukturou, strategickými plány, interními normami, ale také povinně zveřejňovanými informacemi o veřejných zakázkách. Podklady zveřejňované zadavateli veřejných zakázek mají své výhradní zastoupení vzhledem k informacím o jednotlivých uchazečích, cenových nabídkách atd.
- Veřejně přístupné informační systémy investigativních skupin. Z jejich zdrojů je možné čerpat základní informace a dále je ověřovat dostupnými prostředky. Jako příklad lze uvést Hlídač státu⁶³, který kontroluje, analyzuje a propojuje data z registru smluv, veřejných zakázek, dotací aj. a zároveň upozorňuje na nesoulad. Na základě těchto zjištěných informací je věcně zjistit veškeré vazby mezi zadavateli a dodavateli, a to nejen v rámci dané veřejné zakázky, ale i ze širšího hlediska.
- Veřejný rejstřík, který společně se sbírkou listin podává informace o subjektech, které osoby v nich aktuálně působí, jaké osoby v dané organizaci figurovaly dříve aj. Neméně důležitá je sbírka listin, kde se nacházejí zakladatelské dokumenty, změny, ale také mj. povinně

⁶³ HLÍDAČ STÁTU. *Investigace*. Online. [2023]. [cit. 2024-03-06].
Dostupné z: <https://texty.hlidacstatu.cz>.

zveřejňované účetní závěrky. Tyto mohou například odpovědět na otázky, o jak velkou společnost se jedná, jak dlouho funguje, v jakých obrotech, kolik má zaměstnanců a mnohé další podklady. Při komplexním řešení dané problematiky se může jednat o zásadní informace, se kterými je nutné hlouběji pracovat a analyzovat je. Velmi důležité je i rozklíčování vazeb a vztahů, přesněji kdo kde a kdy v jaké organizaci pracoval, jak dlouho a jakým způsobem fungovala, zda se nejednalo jen o „mrtvou“ či „uměle a účelně vytvořenou“ organizaci. Podklady zveřejňované zadavateli veřejných zakázek mají své výhradní zastoupení vzhledem k informacím o jednotlivých uchazečích, cenových nabídkách atd.

- Média, která mohou upozorňovat na nekalá jednání v oblasti zadávání veřejných zakázek.
- Sociální sítě, které mohou sloužit k mapování vztahů, osobních a majetkových poměrů, zájmů a aktuálních informací o osobách.

3.4 Indikátory signalizující trestnou činnost v oblasti veřejných zakázek

Indikátory lze blíže popsat jako indicie, ukazatele, signály či příznaky neobvyklých jevů objevujících se v cyklu zadávání veřejných zakázek. Vždy je nutné brát na zřetel, že indikátory jednoznačně nevykazují trestnou činnost, pouze se jedná o nesoulad s požadavky, který může mít velké množství příčin. Zcela běžně se může jednat o pochybení lidského faktoru či softwarovou chybu. Je tedy nezbytné vždy důkladně zjistit veškeré souvislosti a s danou informací dále pracovat, aby bylo možné objektivně zjistit, zda se jedná o manipulovanou veřejnou zakázku, kde je naplněna skutková podstata trestného činu nebo se jedná o neodbornou administrativní chybu.

3.4.1 Indikátory v rámci cyklu veřejné zakázky

Cyklus veřejné zakázky lze obecně rozdělit do 5 fází – fáze definování potřeb, přípravy zadávacích podmínek, výběru dodavatele, realizace, předání. V průběhu jednotlivých fází už je možné sledovat indikátory.

V první fázi, tj. definování potřeb se má nejen dle strategického ale i krátkodobého plánování jednat o smysluplné a potřebné zakázky. V této fázi je vhodné věnovat pozornost skutečnostem, zda se nejedná o účelně vypsanou zakázku pro určitého dodavatele, zda je opravdu potřebná a nejedná se jen o bezdůvodně vytvořenou zakázku zadavatelem.

V druhé fázi, tj. v přípravě zadávacích podmínek, může docházet k záměrné eliminaci ostatních možných dodavatelů stanovením specifických podmínek, které budou „šité na míru“ pouze preferovanému dodavateli. Další možnou alternativou je záměrné dělení veřejné zakázky s cílem jejího zadání ve zjednodušeném podlimitním řízení.

Ve třetí fázi, která spočívá ve výběru dodavatele, se nabízí manipulace při hodnocení nabídek. Hodnotitel není kompatibilní se všemi nabídkami, bezdůvodně připisuje body, které nebyly součástí zadávacího řízení. V mnohých případech se zvolí dodavatel na základě předložené nejnižší cenové nabídky, ale cílem má být nejvhodnější nabídka (myšleno v poměru cena / výkon / kvalita). Objektivní hodnocení nabídek se tak stává náročnou a „nevděčnou“ činností. Přes to i v této fázi lze zjistit, že daný dodavatel má vysoký objem zakázek pro téhož zadavatele, či může mít na základě zjištěných souvislostí vzdálený, přes to zásadní vliv na jiné zvolené dodavatele. Je tedy nezbytné sledovat hodnocení nabídek v široké souvislosti, jedině tak lze zjistit „společného jmenovatele“ zvolených dodavatelů.

Ve čtvrté fázi, tj. samotná realizace veřejné zakázky, vznikají rizika, že nastanou podstatné změny samotného zadávacího řízení ve formě nepředvídatelných víceprací a uzavírání dodatků či vědomého snižování kvality

provedené dodávky či služby. Při zjišťování rizikových indikátorů v této fázi je nezbytné se zaměřit na skutečně vykonané činnosti, kvalitu odvedené práce, splnění smluvních podmínek dle zadávací dokumentace. Jestliže by došlo již v předchozích fázích k dohodě mezi zadavatelem a dodavatelem o možnosti neučinění určitých činností, které byly zvoleny pouze „administrativně nebo účelně“, daný dodavatel již touto informací mohl promítnout do cenové nabídky, díky čemuž se na venek jeho nabídka stala za dodržení potřebné kvality dostatečně hospodárná.

V páté fázi, tj. předání předmětu veřejné zakázky zadavateli, kde dochází k převzetí a samotnému hodnocení celého projektu. Výsledek této fáze odpovídá kvalitám předchozích, přesněji řečeno, pokud u hodnocení konečného výsledku není žalobce, nebude ani soudce. Jinými slovy, jestliže s výsledkem veřejné zakázky jsou všechny strany spokojené, není třeba hledat pochybení. Na druhou stranu, nelze zavděčit všem a je-li dán podnět, je nutné důkladně analyzovat skutečné provedení veřejné zakázky i předcházející fáze, zda vše proběhlo v souladu s právními normami.

V rámci zjišťování rizikových indikátorů v životním cyklu veřejné zakázky je nutné brát v potaz cyklus jako celek, hledět na celou zakázku z různých úhlů pohledů, čímž je možné identifikovat rizikové souvislosti, vzorce a opakování subjektů, činností a dalšího nestandardního jednání. Vše je nutné brát s ohledem na možnosti administrativních, neodborných či systémových chyb.

3.4.2 Další příklady indikátorů veřejných zakázek

Dále budou zmíněny jednotlivé příklady indikátorů, které mohou vést k další a podrobnější analýze, a to nejen předmětné veřejné zakázky, ale i samotného zadavatele či dodavatele. Je nutné brát v úvahu okruh osob, které mohou být v rámci svých potřeb v blízké interakci, možnost vlivu mezi subjekty z hlediska dodavatelů i zadavatelů. (Níže uvedené příklady indikátorů jsou čerpány

z publikace - HRUŠKA, L.; DVOŘÁK, V.; FOLDYNOVÁ, I.; FUJAK, R.; KRULÍK, O.; SCISKALOVÁ, M.; ŠESTÁK, B.; ŠMÍD, D.; VÁCLAVÍK, T.; ŽUROVEC, I. (2016) *Metodika odhalování, prověřování a vyšetřování trestné činnosti spojené s veřejnými zakázkami*. Ostrava: ACCENDO).

Z hlediska kvantitativní analýzy:

1. **Počet uchazečů x Cena** – sledují se kritéria počtu nabídek, výše konečné ceny vůči ceně vyhlášené, kde mohou předkládat nabídku i uměle vytvoření „předdomluvením“ dodavatelé, aby zastřeli předem sjednaného dodavatele.
2. **Počet získaných veřejných zakázek u stejného dodavatele** – vyhodnocení celkového objemu realizovaných veřejných zakázek jednoho dodavatele, ale s ohledem na vliv osob i v jiných dodavatelských společnostech, případně v poměru s jinými dodavateli.
3. **Délka zadávacího řízení** – odchýlení od zákonných dob, využití dnů pracovního klidu nebo obvyklých či nařízených celozávodních dovolených.

Z hlediska expertní analýzy (vybrané indikátory):

1. **Hospodaření s veřejnými financemi** – sledování účelu veřejné zakázky v rámci předchozího průzkumu potřeb. Vypovídací hodnota tohoto indikátoru se může lišit dle zadavatele. Zadavatel hospodařící s větším objemem finančních prostředků má předpoklad jiných strategických cílů i jejich plánování, než drobný zadavatel (např. kraje versus malá obec).
2. **Externí administrátor** – odborná pomoc externím subjektem, kde se může jednat pouze o ulehčení administrativní práce a snížení chybovosti. Ale také o možnost ovlivnění celého cyklu zadávání veřejné zakázky, prosazování vlastních zájmů, dohod aj.
3. **Vymezení předmětu veřejné zakázky** – záměrná specializace dodavatele pro danou zakázku či neochota důsledné přípravy veřejné zakázky.
4. **Nadměrné využívání tzv. jednacího řízení bez uveřejnění** – cílené zvolení jednacího řízení bez uveřejnění, bez soutěže, pouze se osloví

potenciální zájemci, čímž je značně ovlivněna míra transparentnosti a lze oslovit pouze předem domluvené dodatele.

5. **Personální struktura zadavatele** – na dané pozice mohou být cíleně vybírány „manipulovatelné a zasvěcené“ osoby.
6. **Hodnotící kritéria** – odůvodněnosti hodnotících kritérií lze dle potřeby uzpůsobit předem stanoveným požadavkům „předvybraného“ dodavatele veřejné zakázky.
7. **Interní cenové limity zadavatele** – veřejné zakázky malého rozsahu jsou stanoveny dle interních směrnic stanovených v mezích právních norem, kde se za hlavní kritérium považuje finanční limit, nikoliv transparentnost výběrového řízení.
8. **Jistota za nabídku a nadstandardní požadavky** – směřují k větším dodavatelům, kteří mají v rámci svého hospodaření přístup k dalším službám a většímu cashflow při požadavku složení jistoty, což pro menší subjekty může být zásadní problém.
9. **Oznámení ÚOHS** – nutnost objektivního posouzení, neboť podnět je většinou dán neúspěšnými uchazeči o předmětnou veřejnou zakázku.
10. **Nestandardní poskytování dokumentace** – jestliže se možný dodavatel dostane k interním (nezveřejněným) informacím ohledně dané zakázky, dochází k diskriminaci ostatních uchazečů.
11. **Publikování informací o VZ** – za pochybení při publikaci lze považovat o snahu znepřístupnění informací, přes to se může jednat o administrativní chybu.

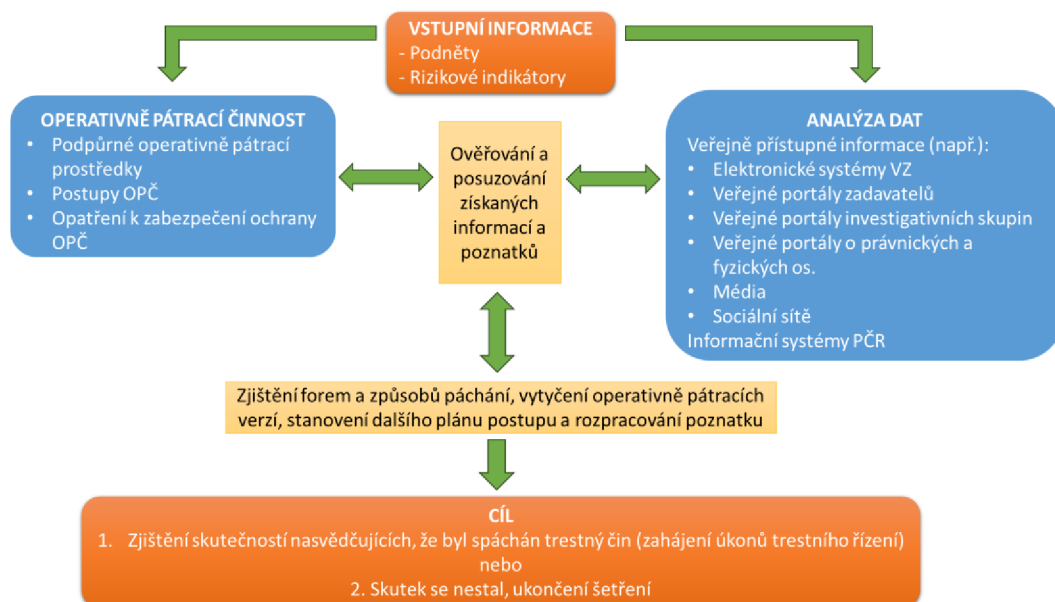
3.5 Proces odhalování trestné činnosti páchané v oblasti veřejných zakázek

Proces odhalování trestné činnosti páchané v oblasti veřejných zakázek začíná vstupními informacemi, kam řadíme podněty k šetření (viz. Kapitola 3.2) a indikátory (viz. Kapitola 3.4). Při dalším prověřování skutečností zjištěných na základě podnětů a rizikových indikátorů je nezbytné kreativně pracovat se všemi dostupnými prostředky a získané informace důkladně ověřovat, analyzovat

a vzájemně propojovat za využití oprávnění, postupů, veřejně přístupných zdrojů a prostředků.

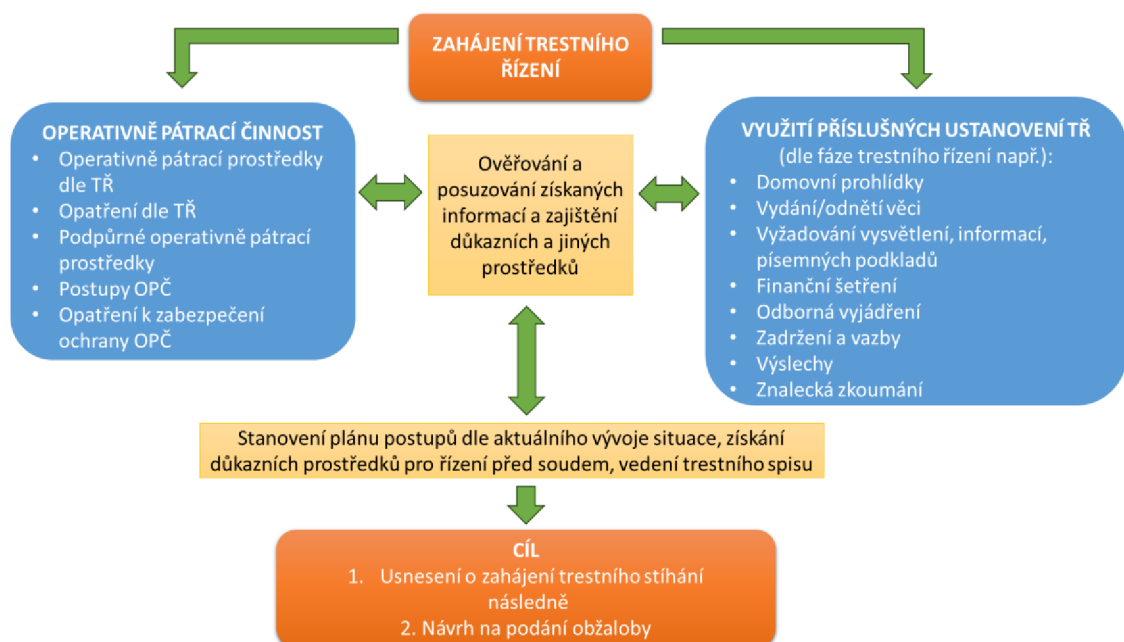
Operativně pátrací činnost spočívá nejen v osobním pátrání, vytěžování a dalších operativně pátracích postupů prostředků a opatření, ale také znalosti dané problematiky a schopnosti je pochopit jako vzájemně provázaný celek, přičemž při odhalování trestné činnosti páchané v oblasti veřejných zakázek lze spíše očekávat dlouhodobé vztahy a vazby než jednorázový projev.

Informace a poznatky získané operativně pátrací činností a analýzou dat se posuzují a ověřují. Výstupem těchto proaktivních činností je stanovení forem a způsobů páchaní trestné činnosti, vytyčení operativně pátracích verzí, stanovení dalšího plánu postupu a samotné rozpracování poznatku. V případě nejasností či chybějících informací je třeba pokračovat v operativně pátrací činnosti, případně další analýzou dat. Cílem těchto činností je odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin a zjištění jeho pachatele. V opačném případě zjištění, že se skutek nestal a šetření se ukončí. Tento proces je znázorněn na Obrázku č. 1.

Obrázek 1 - Schéma procesu odhalování trestné činnosti páchané v oblasti veřejných zakázek ve fázi před zahájením úkonů trestního řízení; Zpracování: vlastní; Zdroj vlastní.

Jestliže výše uvedenou činností byly zjištěny skutečnosti nasvědčující, že byl spáchán trestný čin, neprodleně se zahájí trestní řízení. Při další činnosti mohou být využívána další příslušná ustanovení TŘ. Po vyhodnocení počáteční situace se navrhne další postup, kdy z počátku se bude jednat především o utajené prověřování za využití např. sledování osob a věcí včetně zvukových a obrazových záznamů, odposlech a záznam telekomunikačního provozu a údaje o uskutečněném telekomunikačním provozu. Získané informace se stále ověřují a posuzují, a to i s cílem získání důkazních prostředků. Následně se zařadí i prověřování bez utajení, kdy jsou využívány další instituty trestního řádu. Je řádně veden trestní spis. Cílem těchto činností je nejprve zahájení trestního stíhání. Využívají se obdobné postupy i některé dalších, jež fáze vyšetřování umožňuje (např. zadržení, vazba, výslechy, znalecká zkoumání a další). Výsledkem je zjištění důkazů k objasnění trestného činu a podání návrhu na podání obžaloby. Proces činností je znázorněn na Obrázku č.2

Obrázek 2 - Schéma procesu odhalování trestné činnosti páchané v oblasti veřejných zakázek ve fázi po zahájení úkonů trestního řízení; Zpracování: vlastní; Zdroj vlastní.

4. Finanční šetření a mapování finančních toků

Pojem finanční šetření není v českém právním systému striktně specifikován. Tato problematika je pro orgány činné v trestním řízení upravena závazným pokynem policejního prezidenta č. 174 ze dne 12. září 2011, kde v Čl. 2 písm. e), kde se finančním šetřením rozumí „proces vyhledávání, dokumentace a zajišťování výnosů z trestné činnosti, nástrojů trestné činnosti nebo zajišťování náhradní hodnoty⁶⁴ a vyhotovení majetkového profilu pro účely zajištění výkonu trestu či ochranného opatření⁶⁵ nebo zajištění nároku poškozeného v trestním řízení⁶⁶, a následující úkoly spojené se správou takto zajištěného majetku⁶⁷.

Finanční šetření upřesňuje i mezivládní skupina FATF (Financial Action Task Force) jako: „vyšetřování finančních záležitostí týkajících se trestné činnosti s cílem: určit rozsah kriminálních sítí a/nebo rozsah trestné činnosti; odhalit a vyhledat výnosy z trestné činnosti, finanční prostředky teroristů nebo jiná aktiva, které by mohly být zkonfiskovány; a zajistit důkazy využitelné v trestním řízení.“⁶⁸

4.1 Finanční šetření dle fáze trestního řízení

Oprávnění policie v rámci finančního šetření rozlišujeme podle fáze trestního řízení a požadovaných cílů. Ve fázi před zahájením úkonů trestního řízení postupuje policista z vlastní iniciativy nebo na základě předložených podnětů, za účelem získání poznatků o trestné činnosti, kdy vyhledává, odhaluje a dokumentuje skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin. V této fázi, kterou nazýváme finanční zpravodajství, využívá policejní orgán oprávnění podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. Jestliže svou činností nebo

⁶⁴ Zákon č. 141/1961 Sb., *trestní řád* v posledním znění ustanovení § 79g.

⁶⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění ustanovení § 66, § 67, § 70 až 72, § 101, § 102 a § 102a.

⁶⁶ Zákon č. 141/1961 Sb., *trestní řád* v posledním znění ustanovení § 47.

⁶⁷ Zákon č. 279/2003 Sb., výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů v posledním znění a Pokyn policejního prezidenta č. 23/2022, o správě majetku zajištěného v trestním řízení v posledním znění.

⁶⁸ MEZINÁRODNÍ STANDARDY V BOJI PROTI PRANÍ PENĚZ, FINANCOVÁNÍ TERORISMU A PROLIFERACE. Doporučení FATF [online]. 2012, Aktualizováno v říjnu 2020, 138, [cit. 2024-02-02]. Dostupné z: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/translations/Recommendations/Moneyval-Czech-FATF-Recommendations.pdf.coredownload.inline.pdf>

z podnětů učinil závěr o podezření ze spáchání trestného činu, zahájí dle ustanovení § 158 odst. 3 TŘ trestní řízení ve fázi prověřování, čímž se „otevrou“ další oprávnění v rámci TŘ.

4.1.1 Finanční zpravodajství – fáze před zahájením úkonů trestního řízení

Finanční zpravodajství není přesně definováno právní normou. Jedná se o souhrn metod a postupů používaných policejním orgánem před zahájením úkonů trestního řízení. Vzhledem k vysoké latenci trestné činnosti ve veřejných zakázkách je tato činnost policejních orgánů zásadní. Jak již bylo výše uvedeno, je možné využít oprávnění na základě zákona o PČR, tedy i podpůrných operativně pátracích prostředků. Policejní orgán od informátorů, vlastním pozorováním, z veřejně přístupných zdrojů, podnětů, informačních systémů aj., a to především skrytým způsobem na základě operativní činnosti, sbírá informace, které je nutné dále prověřit, zjistit relevanci informací a tyto poznatky dále rozpracovat, analyzovat vše za důkladné a přesné dokumentace, za účelem využití jako důkazů v trestním řízení. Cílem finančního zpravodajství je odhalení majetkového prospěchu zájmového okruhu osob a vytvoření vztahových analýz, vytvořit verze a případně i plán samotného finančního šetření. V případě, že byly zjištěny skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin zahájit úkony trestního řízení dle ustanovení § 158 odst. 3 TŘ.

4.1.2 Finanční šetření – fáze prověřování

Po zjištění skutečností nasvědčujících, že byl spáchán trestný čin, je zahájeno trestní řízení ve fázi prověřování. Cílem je ověření předchozích poznatků o majetkovém prospěchu pocházejícím z trestné činnosti a získání dalších zájmových majetkových hodnot. Zdrojem informací mohou být podání vysvětlení, odborná vyjádření, ohledání, domovní prohlídka (i jiných prostor), osobní pátrání a další dožádání. Policejní orgán stále s akcentem utajení provádí analýzy finančních toků, původu majetkového prospěchu a vznik výnosů, zda jeho majetkové a příjmové poměry odrážejí stávající stav, provádí domovní i osobní

prohlídky za účelem zjištění věcí důležitých pro trestní řízení. Po celou dobu zpracovává a dokumentuje výsledky šetření za účelem využití získaných informací v další fázi trestního řízení. Cílem této fáze je rozdělení majetkových hodnot na legální a pocházející z trestné činnosti, případně i zajištění věcí, ale také získání důkazních prostředků a informací o další latentní trestné činnosti.

4.1.3 Finanční šetření – fáze vyšetřování

Tato fáze nastává, jestliže je dostatečně odůvodněn závěr, že trestný čin spáchala určitá osoba, policejní orgán neprodleně zahájí trestní stíhání této osoby jako obviněné (dle ustanovení § 160 odst. 1 TR). Policejní orgán vyslechne obviněného i další zájmové osoby, může přizvat i znalce, provést osobní prohlídku, prohlídku bytu i jiných prostor, kde lze předpokládat majetek obviněného a zajistí legální majetek pachatele. Cílem je prokázání majetkového prospěchu pocházejícího z předmětné trestné činnosti a zajištění legálního majetku s využitím pro náhradu škody nebo propadnutí majetku. Výsledkem je majetkový profil obviněného s rozlišením legálního majetku a majetku nabytém trestnou činností a dokumentace s důkazní hodnotou pro hlavní líčení.

4.2 Finanční šetření dle rozsahu a způsobu provedení

Finanční šetření dle rozsahu a způsobu provedení upravuje závazný pokyn policejního prezidenta č. 174 ze dne 12. září 2011, *k provádění finančního šetření v trestním řízení* v posledním znění v čl. 4, kde rozděluje finanční šetření na zkrácené a komplexní.

4.2.1 Zkrácené finanční šetření

Zkrácené finanční šetření směřuje k vyhledávání, dokumentaci, zajišťování výnosů, nástrojů, náhradní hodnoty, důkazních prostředků k trestní věci a případného zpracování částečného majetkového profilu prověřovaných osob. Je prováděno zejména, pokud se dosavadním šetřením trestní věci se způsobením majetkové újmy či prospěchu nepodařilo zjistit výnos, nástroj nebo

jejich náhradní hodnotu z trestné činnosti s předpokladem maření a stěžování uspokojení nároku poškozeného v trestním řízení pachatelem anebo pokud nemohlo být provedeno komplexní finanční šetření z důvodu neefektivnosti či bránění dalšímu postupu.⁶⁹

4.2.2 Komplexní finanční šetření

Komplexní finanční šetření obsahuje vyhledání, dokumentaci, zajišťování výnosů, nástrojů nebo náhradní hodnoty z trestné činnosti, zpracování analýz a podrobného majetkového profilu prověřovaných osob, včetně důkazních prostředků.

Je prováděno zejména v trestních věcech se způsobenou značnou škodou, získaném značném majetkovém prospěchu, přičemž se dosavadním šetřením nepodařilo zjistit ani zajistit výnos z trestné činnosti a je předpoklad, že pachatel bude mařit uspokojení nároku poškozeného, v případě prověřování a vyšetřování korupčních trestných činů, financování terorismu či legalizace výnosů z trestné činnosti. Komplexní finanční šetření se provádí vždy, u trestných činů, kde byla způsobena škoda velkého rozsahu a zároveň byl pachatelem nebo jinou osobou získán majetkový prospěch, ve zvlášť závažném zločinu se získáním majetkového prospěchu nebo organizované zločinecké skupiny se získáním značného majetkového prospěchu, případně pro potřeby ochranného opatření.⁷⁰

⁶⁹ Pokyn policejního prezidenta č. 174 ze dne 12. září 2011, k provádění finančního šetření v trestním řízení v posledním znění.

⁷⁰ Tamtéž.

5. Možnosti optimalizace odhalování a vyšetřování trestné činnosti související s veřejnými zakázkami

Jak je již v předešlých kapitolách uvedeno, zdárné odhalování trestné činnosti páchané v oblasti zadávání veřejných zakázek ve vysoké míře vyžaduje specifické znalosti a určitou míru zkušenosti pro danou oblast. Tento fakt je dán různorodostí páchaní, vysokou mírou rafinovanosti pachatelů, jejich znalostí prostředí a dané oblasti. Odhalování této trestné činnosti obvykle spočívá ve skládání drobných indicií, které je třeba důkladně ověřit, rozvinout, zmapovat, provázat a vyústit v jednotný komplexní celek. Na policejní orgán zabývající se i touto kriminalitou jsou tedy kladeny vysoké požadavky na jejich znalosti, schopnosti, iniciativní a kreativní postupy, za zmínku stojí i značná časová i personální náročnost. Pro efektivní odhalování je nutné optimalizovat procesy a personální zdroje.

5.1 Příslušnost policejních orgánů k plnění úkolů dle PPP č. 103/2013

Pokyn policejního prezidenta č. 103/2013 ze dne 28. května 2013, *o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení* v platném znění v části druhé rozděljuje na základě věcné a funkční příslušnosti úkoly policejních orgánů. Plnění úkolů dělí mezi územní odbory krajských ředitelství – oddělení (odborů) hospodářské kriminality, v rámci krajských ředitelství na služby kriminální policie a vyšetřování a na útvary s celostátní působností. Dílčí rozdělení plnění úkolů policejních orgánů je uvedeno v Tabulce č. 7. Pokyn umožňuje v odůvodněných případech za stanovených podmínek dílčí úpravu věcné příslušnosti.

Organizační součásti	Oddělení / Odbor / Útvar	Úkoly	Příslušnost plnění úkolů dle trestných činů
Územní odbory krajských ředitelství a obvodních a městských ředitelství	Obvodní	• šetření • prověřování	→ horní hranice trestu odnětí. svobody nepřevyšuje 3 roky
	Obecné, hospodářské, analytiky a kybernetické kriminality	• vyšetřování • šetření • prověřování	→ v prvním stupni koná řízení okresní soud → horní hranice trestu odnětí. svobody převyšuje 3 roky → oznámené TČ, jejíž horní hranice trestu odnětí. svobody převyšuje 3 roky → samy odhalí → předány z důvodu věcné a místní příslušnosti → převzaty, přikázány - rozhodnutím nadřízeného pracovníka, státním zástupcem
Služby kriminální policie a vyšetřování krajských ředitelství	SKPV	• šetření • prověřování • vyšetřování	→ v prvním stupni koná řízení krajský soud → samy odhalí → předány z důvodu věcné a místní příslušnosti → převzaty, přikázány - rozhodnutím nadřízeného pracovníka
		• šetření • prověřování • vyšetřování	→ přikázány - rozhodnutím nadřízeného pracovníka, státním zástupcem → kybernetickou kriminalitu → legalizace výnosů z trestné činnosti
Služby kriminální policie s celostátní působností	Národní centrála organizovaného zločinu	• šetření • prověřování • vyšetřování	→ úmyslné TČ, dozorující vrchní státní zastupitelství → spáchané v souvislosti s výkonem pravomoci → organizovaných zločineckých skupin → legalizace výnosů z trestné činnosti → samy odhalí → převzaty, přikázány - rozhodnutím nadřízeného pracovníka, státním zástupcem

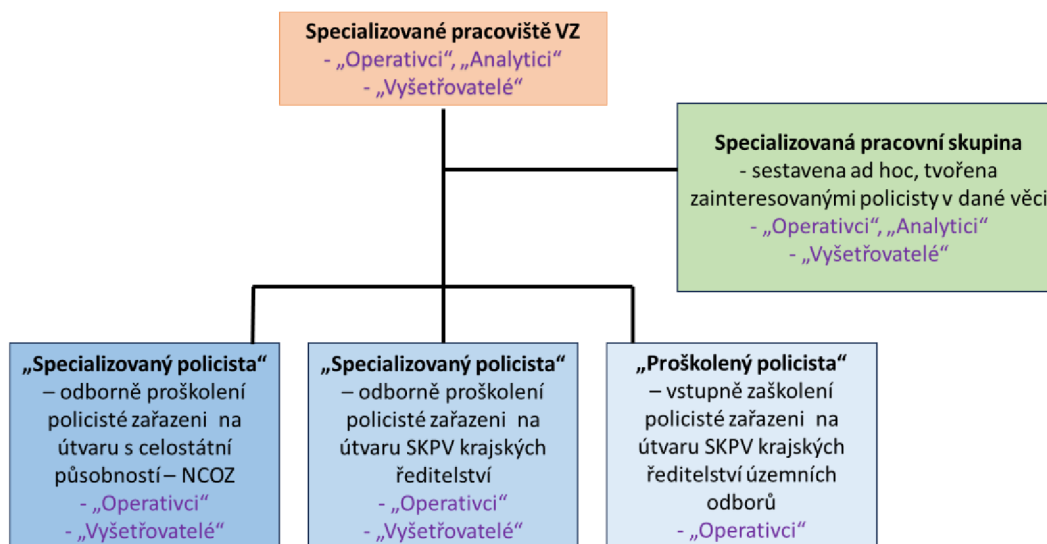
Tabulka 7 – Rozdělení plnění úkolů policejních orgánů; Zpracování: vlastní; Zdroj: Pokyn policejního prezidenta č. 103 ze dne 28. května 2013, o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení v platném znění.

5.2 Návrh organizace odhalování a vyšetřování trestné činnosti páchané v oblasti veřejných zakázek

Jak vyplývá z předchozího textu, odhalování trestné činnosti páchané v oblasti veřejných zakázek pro svou složitost a komplikovanost vyžaduje erudovaný speciální přístup. Často se jedná o jednotlivé střípky nestandardního jednání, které je za potřebí na základě vstupních klíčů spojovat, seskupovat a vytvořit celkový obraz dané skutečnosti.

5.2.1 Organizační struktura centralizovaného pracoviště veřejných zakázek

Pro danou problematiku se za vhodné řešení nabízí sjednocení věcné a místní příslušnosti a vytvoření centralizovaného speciálního pracoviště s celostátní působností zabývající se primárně problematikou odhalování a vyšetřování trestné činnosti v oblasti veřejných zakázek. Jednalo by se o pracoviště odborníků a specialistů na trestné činy v oblasti veřejných zakázek, kteří jsou znalí způsobů a forem páchaní, jejich možných rozmanitostí. S cílem efektivity, hospodárnosti, specializace i účelnosti činností je vhodné ponechat místní příslušnost k plnění úkolů na dílčích odděleních/útvarech, a to proškolenými nebo specializovanými policisty. Z hlediska věcné příslušnosti jsou zde zařazeni i policisté útvaru NCOZ.

Obrázek 3 - Návrh organizační struktury; Zpracování: vlastní; Zdroj: vlastní.

Obrázek č. 3 předkládá návrh organizační struktury specializovaného pracoviště ve spolupráci s místně i věcně příslušnými útvary a vytvořením specializované pracovní skupiny.

Specializované pracoviště veřejných zakázek má stanoven jasný směr zájmu, tj. odhalování a vyšetřování trestné činnosti v oblasti veřejných zakázek.

Z personálního hlediska by pracoviště mělo být složeno z policistů, kteří budou zaměřeni na ověřování a získávání poznatků a na operativně pátrací činnost, spadající především do fáze šetření a prověřování (tzv. „operativci“) a z policistů zaměřených na vedení vyšetřování (tzv. „vyšetřovatelé“). U obou skupin policistů předpoklad vysoké míry schopnosti koordinace, organizace, delegace a efektivní řízení pracovních skupin, ale také na znalosti a zkušenosti v dané problematice.

Funkcí a činností specializovaného pracoviště VZ je shromažďování a třídění podnětů a jejich další vyhodnocení. Stanovení dílčích plánů postupů s cílem zjištění poznatků, důkazů a prostředků pro zahájení úkonů trestního řízení, následného zahájení trestního stíhání a závěrečného podání obžaloby. Její pravomoci spočívají v decentralizaci úkolů a činností na nominované

proškolené nebo specializované policisty z jiných útvarů, jejich organizaci a koordinaci pracovních postupů. Decentralizací zde rozumíme delegování pravomocí a činností na policisty z jiných útvarů ve stanoveném rozsahu podléhající dozoru centrálního pracoviště s předáváním výsledků činností zpět.

Proškolený policista je standartně zařazen na oddělení hospodářské kriminality územního odboru krajského ředitelství. Má vstupní znalosti v problematice odhalování trestné činnosti páchané v oblasti veřejných zakázek. Prošel zácvikovým programem a vstupním školením. Jeho uplatnění spočívá v plnění dílčích úkolů pro doplnění chybějících informací. Využívá své místní a osobní znalosti, přičemž není kladen požadavek na vysokou erudovanost pro danou oblast, přesto má předpoklad pro další rozvoj. Výsledky činnosti spolehlivě předává zpět na specializované pracoviště VZ.

Specializovaný policista je standartně zařazen na SKPV krajských ředitelství oddělení hospodářské kriminality nebo NCOZ SKPV s celostátní působností. Je vhodně zaškolený s vyšší mírou zkušeností v dané oblasti. Na tyto policisty se delegují složitější a významnější úkony s předpokladem další vlastní iniciativní činnosti k dané věci. Výsledky činnosti spolehlivě předává zpět na specializované pracoviště VZ. Ve výjimečných případech může s poskytnutím oprávnění specializovaného pracoviště svou činnost dále delegovat na proškolené pracovníky. Vzhledem k angažovanosti v počátečních fázích šetření, lze predikovat jejich nominaci do specializovaných pracovních skupin.

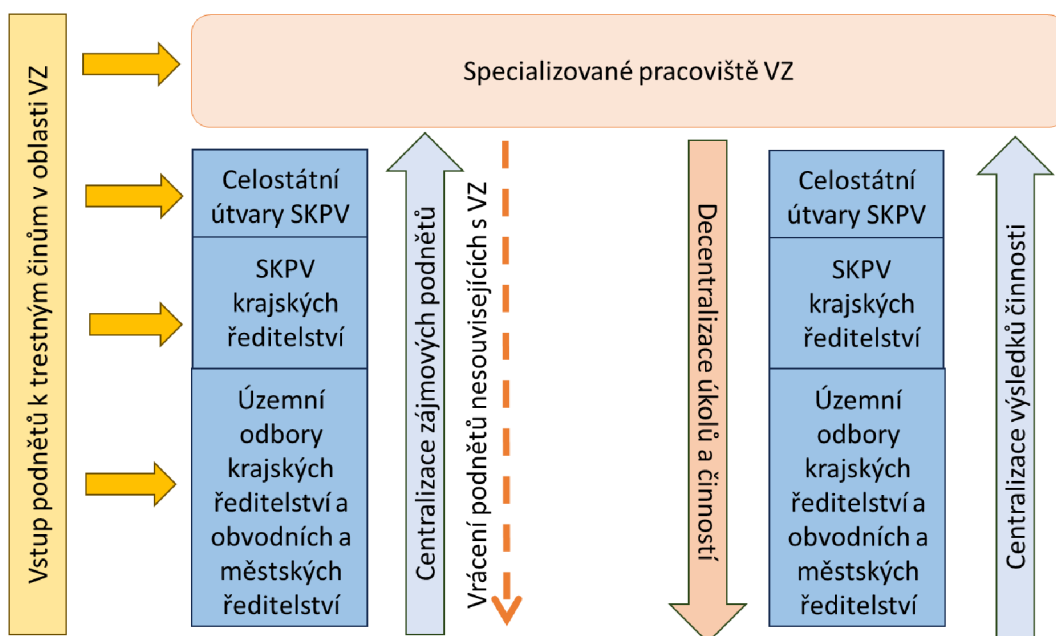
Specializovaná pracovní skupina sestavena ad hoc z výše uvedených specializovaných policistů. Je vedena a řízena specializovaným pracovištěm VZ. Specializovaná pracovní skupina se vytváří ve fázi prověřování, pokud věc směřuje k zahájení vyšetřování. Jestliže zjištěné skutečnosti, plánované postupy a činnosti vyžadují vyšší personální zajištění a úzkou spolupráci, nevylučuje se sestavení skupiny již v dřívějších fázích. Naopak u jednodušších případů lze delegovat vedení skupiny na specializované policisty SKPV krajských ředitelství oddělení hospodářské kriminality. Její činnost spočívá v úzké iniciativní spolupráci k dosažení požadovaného cíle.

5.2.2 Způsob přijímání zájmových podnětů

Přijímání zájmových podnětů (rozmanitých oznámení i poznatků z vlastních činností policistů) lze považovat za vstupní metu odhalování trestné činnosti páchané v dané oblasti.

Z tabulky č. 6, kde jsou vypsané zájmové útvary/oddělení/odbory (dále jen útvar) a jejich věcná příslušnost. Je viditelné, že zde není jasně definovaný útvar zabývající se trestnou činností související s veřejnými zakázkami. Tato skutečnost spolu s komunikačními šumy může vést k rozdělení informací a poznatků. Pokud se předmětná problematika nasměruje na konkrétní útvar nebo jednotné pracoviště, lze předpokládat, že dojde k seskupení informací a možné spojení dílčích poznatků, které spolu mohou úzce souviset. Předpokládaným výsledkem je zvýšení efektivity odhalování dané trestné činnosti, sjednocení metodik i výstupy z praktické činnosti.

Na Obrázku č. 4 je uveden model přijímání zájmových podnětů a jejich možný průběh v rámci organizace.

Obrázek 4 - Model přijímání zájmových podnětů; Zpracování: vlastní; Zdroj: vlastní.

Z Obrázku č. 4 je patrné, že získané podněty (oznámení či vlastní poznatky ohledně páchaní předmětné trestné činnosti) se na základě dělení úkolů dle věcné a místní příslušnosti (dle tabulky č.) zachytí podle místa podání nebo zjištění poznatku, na různé útvary z hlediska horizontální (místní - územní, krajské, celostátní útvary) struktury i vertikální (věcné) struktury a dochází k jejich roztříštění.

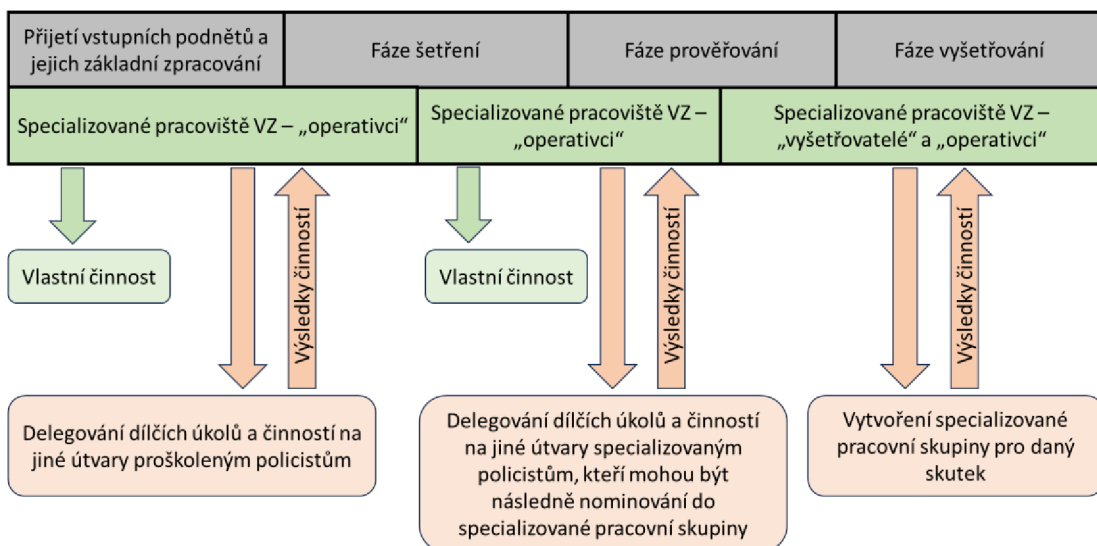
Bez centralizovaného specializovaného pracoviště VZ z hlediska přijímání podnětů může nastat situace, že jeden oznamovatel odešle své oznámení na různá oddělení a je třeba je shrnout a jednoznačně stanovit jejich umístění. Zásadnější je situace, kdy více odlišných oznamovatelů (i anonymních oznámení) zašle tematicky i obsahově obdobná oznámení na různá oddělení. V tomto případě je vhodné jasně definovat jejich seskupení, neboť obsahově podobné podněty (např. k daným zadavatelům, dodavatelům, dalším zúčastněným osobám aj.) z více zdrojů mohou značně ovlivnit, zjednodušit i optimalizovat odhalování trestné činnosti v oblasti veřejných zakázek. Obdobně lze toto aplikovat i na podněty z vlastní činnosti policistů, neboť i na různých útvarech mohou policisté při své běžné činnosti získat zmínku o páchané trestné činnosti v oblasti veřejných zakázek. Pokud se i tyto informace sjednotí, lze s nimi dále efektivněji a účelněji pracovat. Neopomeňme brát v potaz vysokou latenci a neochotu oznamování této trestné činnosti. Je proto důležité každý adekvátní podnět řádně ověřit, evidovat a dále rozpracovávat. I oznámení, která po provedeném šetření nenasvědčují skutečnosti, že byl spáchán trestný čin, je vhodné mít jej v aktivní evidenci, neboť se mohou vyskytnout další nové relevantní související podněty, které ve vzájemných souvislostech mohou být vhodným vodítkem dalšího šetření. Lze vycházet z předpokladu, že páchaní trestné činnosti v oblasti veřejných zakázek má obvykle dlouhodobý a vyvíjející se charakter. Další podstatné podněty ke stejné zájmové věci se mohou na základě postupného vývoje (politického, ekonomického, vztahového aj.) dostavit později.

Jak je vidět z obrázku č. zájmové podněty z oblasti páchání trestné činnosti v oblasti veřejných zakázek přicházející na jednotlivé útvary budou dále předávány do centrálního specializovaného pracoviště veřejných zakázek, umožní se jejich vhodné seskupování, třídění, odstranění duplicit i specializace k určeným skutkům.

Ze získaných a prvotně zpracovaných informací se stanoví dílčí úkoly, které se naopak decentralizují na proškolené a specializované policisty VZ. Výsledky činností se budou vracet zpět na specializované pracoviště. Hlavní předností následné decentralizace a delegování činností na jednotlivé útvary je spatřována v místní a osobní znalosti vybraných policistů, místní blízkosti a s tím spojené menší časové náročnosti a vyšší efektivity práce, ale zároveň bez ztráty celkového kontextu, neboť výsledky činností budou předávány zpět na centrální pracoviště.

5.2.3 Organizace činností dle fáze trestního řízení

Obrázek č. 5 níže představuje způsob zajištění a dělení činností na časové ose trestního řízení.

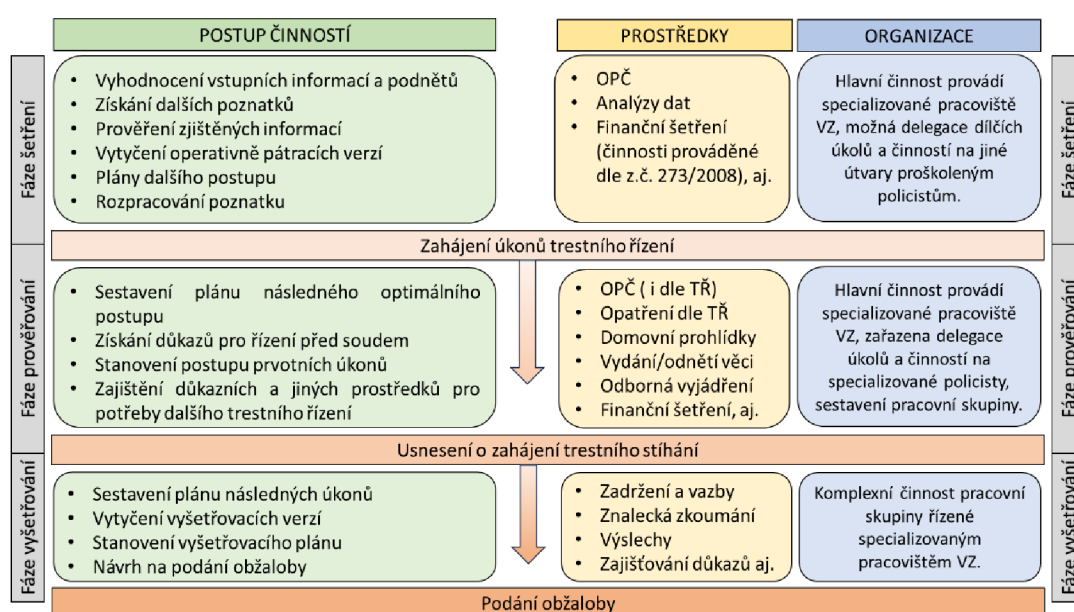
Obrázek 5 - Zajištění a dělení činností na časové ose trestního řízení; Zpracování: vlastní; Zdroj: vlastní.

Specializované pracoviště veřejných zakázek se skládá z „operativců“, „analytiků“ a „vyšetřovatelů“. Hlavní činnost „operativců“ a „analytiků“ je především ve fázích od získání vstupních podnětů po zahájení vyšetřování. Přijímají veškeré podněty týkající se trestné činnosti v oblasti veřejných zakázek a dále je třídí a rozpracovávají. Činnost je vykonávána vlastními silami nebo delegováním dílčích úkolů na jednotlivé útvary dle místní a věcné příslušnosti proškoleným nebo specializovaným policistům. Výsledky činností jsou předávány zpět. V další fázi šetření a počátku prověřování je systém obdobný. V případě delegování činností jsou již vybíráni specializovaní policisté, kteří by mohli být nominováni do budoucí sestavené pracovní skupiny, a to zejména z důvodu obeznámení se s daným případem, aktivní tvorbou dalších postupů a také pro jejich větší odbornost i zaujetí k dané věci. Ke konci prověřování a následného vyšetřování se již sestaví specializovaná pracovní skupina, kterou zpravidla povede „vyšetřovatel“ specializovaného pracoviště VZ.

Dle zjištěných skutečností a postupů v dané věci jsou možné určité difference s primárním účelem efektivního využití zdrojů a prostředků. V případě méně složitého případu lze delegovat celou činnost včetně pravomoci vedení a řízení pracovní skupiny na jiného specializovaného vyšetřovatele. Obdobně ve fázi šetření i prověřování. Vždy by mělo být dodrženo, že veškeré vstupní podněty budou směřovány centralizovaně, stejně tak výstupy činností, včetně dílčích částí s účelem kontroly a případnému usměrnění postupů a činností a získání možných metodických poznatků.

5.2.4 Organizace odhalování a vyšetřování dle činností a prostředků

Možný způsob optimalizace organizace odhalování a vyšetřování trestné činnosti páchané v oblasti veřejných zakázek vychází z návrhu centralizovaného specializovaného pracoviště zabývající se problematikou trestných činů páchaných v oblasti veřejných zakázek. Obrázek č. 6 předkládá na základě fáze trestního řízení příklady postupu činností, prostředků a organizaci dle optimalizovaného modelu.

Obrázek 6 - Příklady postupu činností, prostředků a organizace dle fáze trestního řízení; Zpracování: vlastní; Zdroj: vlastní.

Z obrázku č. 6 je patrné, že postup činností a využití prostředků zohledňuje, v jaké fázi trestního řízení se daný skutek nachází. Ve fázi šetření (lze zahrnout i samotný příjem podnětů) je základem vyhodnocení vstupních informací, zjištění, zda se jedná o skutečnost nasvědčující, že se stal trestný čin za využití dostupných prostředků (OPČ, analýzy, šetření). Vzhledem k vysoké latenci předmětných trestných činů, lze považovat tuto část za stěžejní. Organizace je tudíž směřována na centralizované pracoviště VZ, kdy jen dílčí úkoly jsou delegovány na proškolené policisty s účelem efektivity činností za dodržení

požadované kvality. Dochází tak ke sběru informací na jedno místo ke zkušeným zainteresovaným pracovníkům, kteří s nimi dokáží účelně pracovat.

Následuje fáze, kdy jsou zjištěny skutečnosti, že se stal trestný čin, je zahájeno trestní řízení a okruh činností je rozšířen (OPČ i dle TR, aj.). Postupy činností stále plně organizují policisté specializovaného pracoviště VZ. Jednotlivé činnosti jsou ale více delegovány na specializované policisty a postupně se vytváří ad hoc specializovaná pracovní skupina směřující do fáze vyšetřování.

Ve fázi vyšetřování provádí jednotlivé činnosti specializovaná skupina VZ, která je řízena zkušeným vyšetřovatelem, přičemž stále za svou činnost odpovídá specializovanému pracovišti VZ.

Nutno podotknout, že se jedná o „živý organismus“, který musí umět reagovat na danou situaci a určit další kreativní a účelný další postup. V jednotlivých fázích může nastat situace, že daný skutek se netýká trestné činnosti z oblasti veřejných zakázek nebo např. nebyly zjištěny skutečnosti, že se stal trestný čin. Na tato zjištění je třeba vždy reagovat a další postup přizpůsobit danému stavu. V počátečních fázích se jedná o specializovanou činnost, která více směřuje centrálně, postupně přibývá více úkolů, které je vhodné rozdělit na další policisty, a to vždy za dohledu specializovaného pracoviště.

Shrnutí možných přínosů ale i rizik představeného návrhu organizace odhalování a vyšetřování trestných činů v oblasti veřejných zakázek:

Přínosy:

- jednotné centrální zpracování a evidence podnětů z oblasti trestné činnosti v oblasti veřejných zakázek,
- perspektiva spojování jednotlivých poznatků a informací s vyšší pravděpodobností nalezení klíčových ukazatelů,
- provázání dílčích skutků,

- interně jednotný směr toku oznámení a poznatků o trestné činnosti z dané oblasti,
- vertikální i horizontální přehled o páchané trestné činnosti v oblasti veřejných zakázek,
- vysoká míra odbornosti, kvalifikace a specializace pro danou oblast,
- zkušenosti policisté pro danou oblast,
- získávání dalších zkušeností a poznatků s předpokladem využití při další činnosti, zjištění funkčních způsobů odhalování a vyvarování se obdobných chyb,
- zvyšování kvalifikace policistů,
- shromažďování aktuálních informací i nových trendů o způsobu páchaní dané trestné činnosti,
- rychlá reakce na aktuální situaci.

Rizika:

- nastavení globálního systému pro činnost pracoviště,
- zajištění personálního obsazení vhodnými kandidáty s požadovanými schopnostmi, znalostmi a dovednostmi
- náklady na vytvoření a provoz pracoviště a vstupní organizační náročnost,
- nutnost vhodného proškolení policistů aktivně účastných na odhalování předmětné trestné činnosti,
- stanovení pravidel předávání poznatků a určení, že se jedná o poznatek vhodný k předání do centralizovaného pracoviště,
- možnost zahlcení nepodstatnými podněty,
- komunikační šumy vzniklé delegací činností, dílčím plnění úkolů.

Při porovnání výhod a rizik je zřejmá vstupní administrativní i organizační náročnost. Jestliže se vše správně nastaví, sjednocení a centralizování činnosti pro danou oblast může vést k dobrým výsledkům odhalování latentní trestné

činnosti, personálnímu růstu policistů, tvorbě metodik pro další postupy, získávání zásadních zkušeností pro danou činnost využitelné i v dalších oblastech.

Velkou výhodou centralizace podnětů je, že i zprvu „neurčitá anonymní oznámení“ mohou ve skutečnosti obsahovat zásadní informace. Mohou mj. vést k získání spolupracujícího subjektu nebo dokonce k novému informátorovi. Specializovaný policista důkladně znající celou problematiku a možné souvislosti, je schopen jednat profesionálně s vysokou mírou důvěryhodnosti.

Při odhalování dané trestné činnosti, svým zaměřením a praxí získávají policisté další velmi důležité znalosti a dovednosti, vhodné pro kvalitní praktickou ale i metodickou činnost.

ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývá odhalováním trestných činů v oblasti veřejných zakázek. Jedná se o aktuální téma, neboť veřejné zakázky tvoří značnou část ekonomiky v České republice. Výroční zpráva o elektronizaci a o stavu veřejných zakázek za rok 2022 Ministerstva pro místní rozvoj uvádí, že evidované zadané veřejné zakázky dosahovaly hodnoty 620 mld. Kč, v počtu necelých 15000 zakázek právě za rok 2022⁷¹. Při realizaci veřejných zakázek dochází ke spolupráci veřejného sektoru financovaného z veřejných finančních prostředků, které jsou dále alokovány formou veřejné zakázky do soukromého sektoru. V právních normách jsou stanovena pravidla, zásady a postupy zadávání veřejných zakázek s cílem zajištění její hospodárnosti, účelnosti i efektivity. Tato je podpořena trestním zákoníkem, který také ve svých ustanoveních chrání zájem na řádném a zákonném provedení zadání veřejné zakázky i další zájmy související s protiprávním jednáním v dané oblasti. Vysoké požadavky na schopnost orientace v dané oblasti jsou kladeny jak na účastníky veřejných zakázek, tak na policejní orgán odhalující předmětnou trestnou činnost. Odhalování této trestné činnosti je ztíženo přepokládanou vysokou latencí, která je spojována sofistikovanou činností pachatelů, jejich vzájemných vztahů a vazeb i chybějící přímé oběti. Podaná trestní oznámení bývají často anonymní s obsahem pouhé dílčí části skutečného řetězce. Policejní orgán tak musí být schopen oznámení rozklíčovat i pospojovat, ale zároveň vyřadit fabulativní oznámení podané např. neúspěšným soutěžitelem, zaměstnancem aj. Na policejní orgány odhalující trestnou činnost páchanou v oblasti veřejných zakázek jsou kladeny značné požadavky na jejich odborné znalosti, zkušenosti i profesionalitu.

Pro ucelené pochopení dané problematiky první část definuje právní úpravu veřejných zakázek a s tím souvisejících trestných činů *de lege lata*, včetně rozboru

⁷¹ *Výroční zpráva o elektronizaci a stavu veřejných zakázek v ČR za rok 2022* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj, květen 2023, 106 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: <https://portal-vz.cz/wp-content/uploads/2013/07/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD-zpr%C3%A1va-o-elektronizaci-a-stavu-VZ-za-rok-2022.pdf>.

skutkových podstat zájmových trestných činů. Znalost aktuální právní úpravy je nezbytná pro efektivní činnost policejního orgánu.

Následuje zpracování statistických dat zájmových trestných činů s cílem zjištění vývoje a stavu předmětné kriminality z hlediska rozsahu, dynamiky i struktury.

Další část předkládá metodiku odhalování této trestné činnosti, určení možných způsobů páchaní, získávání podnětů k šetření a prověřování, indikátorům trestné činnosti v oblasti zadávání veřejných zakázek, operativně pátrací činnosti, včetně celkového procesu odhalování této trestné činnosti. K tomuto je zařazeno i finanční šetření dle fáze trestního řízení i rozsahu a způsobu provedení.

Závěrečná kapitola naplnila hlavní cíl této práce, a to předložením možné optimalizace organizace pro odhalování trestných činů páchaných v oblasti veřejných zakázek. Jako potenciální řešení je navrhováno vytvoření specializovaného pracoviště veřejných zakázek. Na základě centralizace dané problematiky, jejího systematického zpracování specializovanými policisty předpokládá zvýšení efektivity odhalování sofistikované trestné činnosti.

Jestliže orgány činné v trestním řízení budou úspěšně a efektivně bojovat proti dané trestné činnosti, lze v něm spatřovat i preventivní působení na potenciální pachatele, hlubší uvědomění si společenské nepřijatelnosti daného jednání s konečným výsledkem snížení kriminality v dané oblasti. K tomuto cíli vede dlouhá a trnitá cesta, plná možných změn a zvrátů, ale každá cesta vede do cíle.

SENAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

- BALOUN, Vladimír. *Organizovaný zločin a jeho možné projevy ve finančním sektoru ekonomiky*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1999. ISBN 80-86008-69-X.
- BALÝOVÁ, Lucie. *Veřejné zakázky*. Online. 2. vydání. Právní praxe. V Praze: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-805-4. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.
- DVOŘÁK, Vratislav a Martin KLOUBEK. *Základy operativně pátrací činnosti policie v definicích a schématech*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-351-2.
- DVOŘÁK, David, MACHUREK, Tomáš, NOVOTNÝ, Petr, ŠEBESTA, Milan a kol. *Zákon o zadávání veřejných zakázek*. Online. 1. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-651-7. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.
- GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.
- HRUŠKA, L.; DVOŘÁK, V.; FOLDYNOVÁ, I.; FUJAK, R.; KRULÍK, O.; SCISKALOVÁ, M.; ŠESTÁK, B.; ŠMÍD, D.; VÁCLAVÍK, T.; ŽUROVEC, I. (2016) *Metodika odhalování, prověřování a vyšetřování trestné činnosti spojené s veřejnými zakázkami*. Ostrava: ACCENDO
- HRUŠKA, L.; DVOŘÁK, V.; FOLDYNOVÁ, I.; FUJAK, R.; KRULÍK, O.; SCISKALOVÁ, M.; ŠESTÁK, B.; ŠMÍD, D.; VÁCLAVÍK, T.; ŽUROVEC, I. (2016) *Kriminalisticko-taktické metody při odhalování, prověřování a vyšetřování problematiky veřejných zakázek*. Ostrava: ACCENDO, ISBN: 978-80-87955-07-9.
- CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. *Hospodářská a ekonomická trestná činnost*. Praha: EUPRESS, 2015. ISBN 978-80-7408-109-5.
- JURČÍK, Radek. *Veřejné zakázky a koncese*. Online. 2., dopl. vyd. Právní praxe. V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-443-8. [cit. 2024 01-02]. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.
- KONRÁD, Zdeněk a kolektiv. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. nezměněné. Praha: Vydavatelství PA ČR, 1999. ISBN 80-7251-023-1.

- KRČ, Robert a VANĚČEK, Jan. *Zákon o zadávání veřejných zakázek: komentář*. Online. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-834-4. cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.
- KUČHTA, Josef a kol. *Kurz trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-047-8.
- KUČHTA, Josef, Jaroslav FENYK, Marek FRYŠTÁK a Věra KALVODOVÁ. *Hospodářská trestná činnost*. 2. přepracované vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4256-8.
- MAREŠOVÁ, Alena. *Resortní statistiky - základní zdroj informací o kriminalitě v České republice*. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. ISBN 978-80-7338-110-3.
- NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. Praha: Abook, 2017. ISBN 978-80-906974-0-9.
- NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní zákoník 2010: komentář: k 1.4.2010: , judikatura, důvodová zpráva stav*. Praha: EUROUNION Praha, 2010. ISBN 978-80-7317-084-4.
- STRAUS, Jiří a Miroslav NĚMEC. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-214-1.
- ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Online. 1. vydání. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-109-3. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.
- ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Online. 2. vydání. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-428-5. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář*. Online. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.
- ŠÁMAL, Pavel. *Trestné činy související se zadáváním a realizací veřejných zakázek*. Bulletin advokacie, 2015, č. 10, s. 33-45)
- ŠUGÁR, Ján a kol. *Finanční šetření v trestním řízení*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2015. 180 s. Edice EUPRESS. ISBN 978-80-7408-121-7

- VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUCHTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-732-3.

Právní předpisy

- Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění.
- Zákon č. 141/1961 Sb., *o trestním řízení soudním (trestní řád)* v posledním znění.
- Zákon č. 134/2016 Sb., *o zadávání veřejných zakázek* v posledním znění
- Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník* v posledním znění.
- Zákon č. 219/2000 Sb., *o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích* v posledním znění.
- Zákon č. 279/2003 Sb., *výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů* v posledním znění.
- Nařízení vlády č. 172/2016 Sb., *o stanovení finančních limitů a částek pro účely zákona o zadávání veřejných zakázek* v posledním znění
- Nařízení vlády č. 475/2021 Sb., *kterým se mění nařízení vlády č. 172/2016 Sb., o stanovení finančních limitů a částek pro účely zákona o zadávání veřejných zakázek* v posledním znění.

Právní předpisy Evropské unie

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/23/EU ze dne 26. 2. 2014 o udělování koncesí
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. 2. 2014 o zadávání veřejných zakázek.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/25/EU ze dne 26. 2. 2014 o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES Text s významem pro EHP, 32014L0024

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2195/2002 ze dne 5. listopadu 2002 o společném slovníku pro veřejné zakázky (CPV) v platném znění.

Interní normativní instrukce:

- Pokyn policejního prezidenta č. 23/2022, o *správě majetku zajištěného v trestním řízení* v posledním znění.
- Pokyn policejního prezidenta č. 103 ze dne 28. května 2013, o *plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení* v posledním znění.
- Pokyn policejního prezidenta č. 174 ze dne 12. září 2011, k *provádění finančního šetření v trestním řízení* v posledním znění.

Internetové zdroje

- ADVOKÁTNÍ DENÍK. *Zásady zadávání veřejných zakázek*. Online. PODEŠVA, Vilém; SOMMER, Lukáš; VOTRUBEC, Jiří; FLAŠKÁR, Martin; HARNACH, Jiří et al. Advokátní deník. 2016. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/zasady-zadavani-verejnych-zakazek?browser=full>.
- DENÍK VEŘEJNÉ SPRÁVY. *Metodika zadávání veřejných zakázek*. Online. DVS. 2014. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6638418>.
- HLÍDAČ STÁTU. *Investigace*. Online. [2023]. [cit. 2024-03-06]. Dostupné z: <https://texty.hlidacstatu.cz>.
- HRUŠKA, Lubor; FOLDYNOVÁ, Ivana a FUJAK, Radek. *Problematika odhalování trestné činnosti spojené s veřejnými zakázkami*. Online. *Bezpečnostní teorie a praxe*. 2017, roč. 2017, č. 2/2017, s. 26. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2018/11/022017Problematika-odhalov%C3%A1n%C3%AD-trestn%C3%A9-%C4%8Dinnosti-spojen%C3%A9-s-ve%C5%99ejn%C3%BDmi-zak%C3%A1zkami.pdf>.
- MEZINÁRODNÍ STANDARDY V BOJI PROTI PRANÍ PENĚZ, FINANCOVÁNÍ TERORISMU A PROLIFERACE. *Doporučení FATF* [online]. 2012, Aktualizováno v říjnu 2020, 138, [cit. 2024-02-02].

Dostupné z: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/translations/Recommendations/Moneyval-Czech-FATF-Recommendations.pdf.coredownload.inline.pdf>.

- *Přehled statistických listů*. Online. [1999]. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/>.
- *Statistické údaje z oblasti justice - Ministerstvo spravedlnosti České republiky - Portál justice*. Online. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. Portál justice. 2024. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp/statisticke-udaje-z-oblasti-justice>.
- *STRUČNÝ PRŮVODCE ZADAVATELE SVĚTEM VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK 1. DÍL*. Online. 2019, roč. 2019, č. MK ČR E 23497. 2019. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz>.
- *ÚOHS*. Online. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. C2012-2024. [cit. 2024-03-06]. Dostupné z: <https://uohs.gov.cz/cs/uvodni-stranka.html>.
- *ÚOHS. Slovníček pojmů*. C2012-2024. [online]. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://uohs.gov.cz/cs/slovnicek-pojmu.html>.
- *Výroční zpráva o elektronizaci a stavu veřejných zakázek v ČR za rok 2022* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj, květen 2023, 106 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: <https://portal-vz.cz/wp-content/uploads/2013/07/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD-zpr%C3%A1va-o-elektronizaci-a-stavu-VZ-za-rok-2022.pdf>.

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - přehled o počtu TČ o stíhaných, podezřelých, obžalovaných a obviněných fyzických osobách – ustanovení § 256 TZ; Zpracování: vlastní; Zdroj: portál statistiky a výkaznictví ministerstva spravedlnosti ČR.....	37
Graf 2 - přehled o počtu TČ, o pravomocně vyřízených fyzických osobách – ustanovení § 256 TZ; Zpracování: vlastní; Zdroj: portál statistiky a výkaznictví ministerstva spravedlnosti ČR.....	37
Graf 3 - osoby obžalované za trestné činy ustanovení § 256 a § 257 TZ v období od roku 2010 do 2021; Zpracování: vlastní; Zdroj: portál statistiky a výkaznictví ministerstva spravedlnosti ČR.....	40
Graf 4 - osoby odsouzené za trestné činy ustanovení § 256 a § 257 TZ v období od roku 2010 do 2021; Zpracování: vlastní; Zdroj: portál statistiky a výkaznictví ministerstva spravedlnosti ČR.....	41

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - Schéma procesu odhalování trestné činnosti páchané v oblasti veřejných zakázek ve fázi před zahájením úkonů trestního řízení; Zpracování: vlastní; Zdroj vlastní.	59
Obrázek 2 - Schéma procesu odhalování trestné činnosti páchané v oblasti veřejných zakázek ve fázi po zahájení úkonů trestního řízení; Zpracování: vlastní; Zdroj: vlastní.....	60
Obrázek 3 - Návrh organizační struktury; Zpracování: vlastní; Zdroj: vlastní.	68
Obrázek 4 - Model přijímání zájmových podnětů; Zpracování: vlastní; Zdroj: vlastní.....	70
Obrázek 5 - Zajištění a dělení činností na časové ose trestního řízení; Zpracování: vlastní; Zdroj: vlastní.	72
Obrázek 6 - Příklady postupu činností, prostředků a organizace dle fáze trestního řízení; Zpracování: vlastní; Zdroj: vlastní.	74

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Druhy veřejných zakázek dle hodnoty a předmětu plnění; Zpracování: vlastní; Zdroj: Nařízení vlády č. 172/2016 Sb., o stanovení finančních limitů a částek pro účely zákona o zadávání veřejných zakázek v posledním znění.	16
Tabulka 2 - Tabulka srovnání zadávacích řízení; Zpracování: vlastní; Zdroj: KRČ, Robert. Zákon o zadávání veřejných zakázek: komentář. Beckova edice komentované zákony [online]. V Praze: C.H. Beck. c2022. ISBN 978-80-7400-834-4. Dostupné z: https://app.beck-online.cz/	19
Tabulka 3 - přehled o o stíhaných, podezřelých, obžalovaných a obviněných fyzických osobách, o pravomocně vyřízených fyzických osobách podle ustanovení § 256 z.č. 40/2009 Sb.; Zpracování: vlastní; Zdroj: portál statistiky a výkaznictví ministerstva spravedlnosti ČR.	36
Tabulka 4 - přehled o o stíhaných, podezřelých, obžalovaných a obviněných fyzických osobách, o pravomocně vyřízených fyzických osobách podle ustanovení § 257 z.č. 40/2009 Sb.; Zpracování: vlastní; Zdroj: portál statistiky a výkaznictví ministerstva spravedlnosti ČR.	39
Tabulka 5 - Přehled o průměrných délkách řízení ode dne nápadu do dne právní moci ve dnech podle paragrafů - paragrafy dle trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.) - Zpracování: vlastní; Zdroj: portál statistiky a výkaznictví ministerstva spravedlnosti ČR.	42
Tabulka 6 - OPČ – postupy, prostředky a opatření; Zpracování: vlastní, Zdroj: HRUŠKA, L.; DVOŘÁK, V.; FOLDYNOVÁ, I.; FUJAK, R.; KRULÍK, O.; SCISKALOVÁ, M.; ŠESTÁK, B.; ŠMÍD, D.; VÁCLAVÍK, T.; ŽUROVEC, I.; (2016) Metodika odhalování, prověřování a vyšetřování trestné činnosti spojené s veřejnými zakázkami. Ostrava: ACCENDO.	51
Tabulka 7 – Rozdělení plnění úkolů policejních orgánů; Zpracování: vlastní; Zdroj: Pokyn policejního prezidenta č. 103 ze dne 28. května 2013, o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení v platném znění.	66